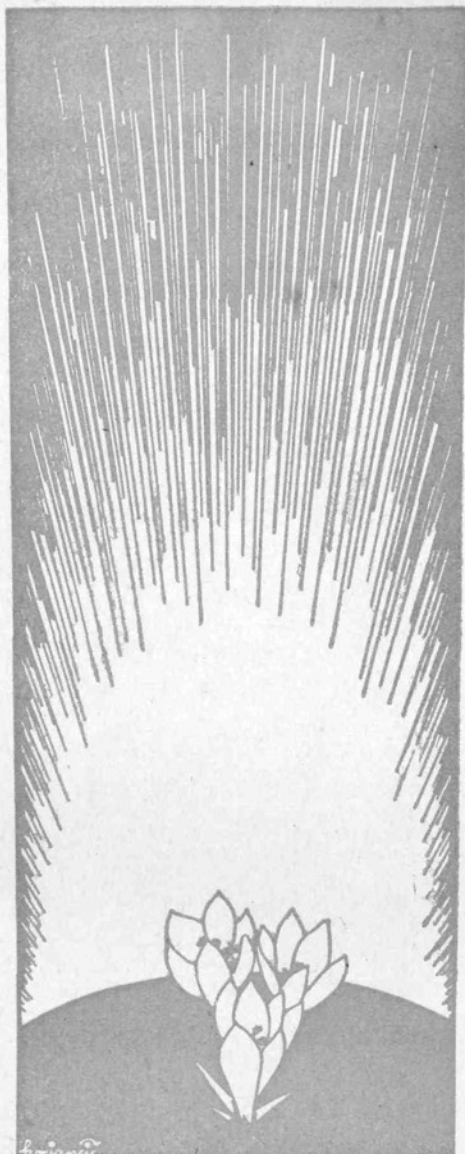

Poštnina plačana v gotovini.

VIGREDO

Ž E N S K I · L I S T

FEBRUAR 1936 ŠTEV. 2

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Kako lep je čist rod . . . (Dr. M. Šimec). — Katoliška akcija. — Oče naš. — Mladi oče (Peleasa). — Očetovo kraljestvo. — Pogrebni zvonovi (O. S.). — Očetova beseda. — Atenajsa Clément (Peleasa). — Spomin na očeta (V.). — V zimskem mraku (Beloglavec Draga). — Strma pot (Peleasa). — Na očetovem grobu (Vera). — Slovenskim očetom (Vera). — Oče in hči (B. N.). — Ko roža cvete . . . (Mara Stepanova). — Dekletova pomlad (Dr. Marg. Csaba — V. Lovšin). — Ali preveč ali premalo (Tolminčeva). — Žena in delo. — Pomoč brezposelnim (M. Valant). — Kolodvorski misijon. — Ženski poklici (Dr. L. Sušnik). — Žena — gospodinja. — Iz naših ženskih krogov. — Po ženskem svetu.

DOBRE KNJIGE

MOHORJEVE KNJIGE. — Mohorjeva družba je tudi v letošnjem letu izdala 10 knjig. Redni člani so dobili 5 knjig, ostalih pet pa je za doplačilo. Kakor vsako leto je tudi *Koledar* posebno zanimiv. Letošnji koledar pa je pravzaprav adresar cele Slovenije in vseh onih krajev, kjer prebivajo Slovenci, kajti imenik, ki ga je po preteku let izdala Mohorjeva družba, je res lepo urejen in izčrpen. Že *Koledar* sam je vreden več kot stanejo vse knjige. Letos je Mohorjeva ustregla tudi želji na-

ših gospodarjev in gospodinj, da je tudi pri vsakem mesecu dovolj prostora za zapiske. Kar pa se tiče člankov v *Koledarju*, smelo trdimo, da so ti članki prave smerice za naše ljudstvo. Prav ti članki, ki so pisani zelo zgoščeno, vendar obenem tudi pregledno, bodo nudili našim prosvetnim društvom, bodisi moškim, kakor ženskim odsekom, dovolj snovi za društveno delo. Iz *Koledarja* tudi razvidimo, da ima Mohorjeva družba 44.313 udov, kar je za knjižno izdajo rekord.

VIGRED

ŽENSKI · LIST

LETO XIV. LJUBLJANA, 1. FEBRUARJA 1936 ŠTEV. 2.

DRUGA ŠTEVILKA »VIGREDI«
JE POSVEČENA SLOVENSKEMU KATOLIŠKEMU OČETU

Dr. Malka Šimec:

KAKO LEP JE ČIST ROD...

(Sodobno razmišljanje)

Iz močnih žena rastejo močne družine. Ne iz sebičnosti in mehkužnosti, temveč iz zdravega, Bogu in narodu zvestega jedra naj klije novo pokolenje, ki ga ne plaši ostrina življenja. Le kdor je zrasel iz skromnosti, vajei odpovedi in zvestega izpolnjevanja dolžnosti, bo zmagovalec v času preizkušnje.

Družina je prva in odločilna šola za življenje. Ženi je odmerjena v njej težka, odgovorna, a nedopovedljivo vzvišena naloga. Ko bi le vse poznale svoje poslanstvo in dostojanstvo!

Naj bi ne bilo žene, ki se ne bi zavedala vseh dolžnosti, ki jih prevzema z zakonom in ki ne bi bila trdno odločena, da jih bo v polni meri tudi izpolnjevala. Ali po božji volji ali sploh ne. — Polovičarstvo je v družini usodnejše kot kjerkoli drugje. Rodi nezadovoljstvo, odtujevanje in razkroj. Ženo oropa njenega dostojanstva, ker jo ponižuje v sredstvo; podkopava njeno telesno in duševno zdravje. Sveto pismo pa dodaja: grehi očetov se maščujejo na otrocih . . .

Kristusova zapoved: Išcite n a j p r e j božje kraljestvo, veže vse, tudi zakonce in družino. Modra raba zakonskih pravic v skladu z božjim in naravnim zakonom je izraz svobode, ki je človeka vredna. Naše družine morajo biti celice klijočega življenja — po pesnikovih besedah:

*V delavnico sem tvojo zrl
in videl vedno sem vrtenje,
prelivajoče se življenje,*

*prerojevanje, prenavljanje
iz bitja v bitje presnavljanje.
A s m r t i n i s e m z r l !*

Žene, ne v smrt, v življenje nas kličeta dolžnost in ljubezen!

KATOLIŠKA AKCIJA

(Nadaljevanje smernic iz prejšnjega leta, glej 12. števil.)

NEKAJ NAPOTKOV

ZA IZOBRAZBO DUH. SVETOVALCA V EDINICAH KA.

1. Ker je KA po svojem bistvu podrejena v posebno tesnem načinu hierarhiji, ker tvori z glavnimi pravili opremljeno in na celotni narod razširjeno organizacijo, se duh. voditelj ravna po teh dveh polih: a) popolnoma je odvisen od škofa po izreku »Nil sine episcopo (ničesar brez škofa), b) popolnoma se drži pravil KA.

2. V vršitvi svoje službe, t. j. v svoji posvetovalni lastnosti in delavnosti, se asistent dobro zaveda narave vseh organizacij, ki jim je dodeljen kot duhovni voditelj.

Pri moških zvezah, ki tvorijo okostje KA, mora skrbeti za to, da energija in odgovornost ne popusti. Take zveze lahko prepusti podvoditeljem; sam pa bo nadaljeval s šolanjem članov, da ohrani možem vse, kar so si pridobili v mladinskih zvezah in bo skušal to še poglobiti, izpopolniti in vsemu pomagati do dozorenja. Mladinske zveze so prav zaradi šolanja tu. Tam mora biti asistent pravi voditelj navdušeni mladini; vzgajal jo bo k odgovornosti in disciplini; moral bo budno paziti, da mladostni ogenj ne preide v nevarno bahavost in povzdigovanje nad druge ter navajati k največjim žrtvam: žrtvam volje.

Za ženske zveze, ki tvorijo KA si mora zapomniti prav posebno besede sv. Očeta. Ko je ta podelil blagoslov duh. asistentom ženske unije, da bi jih »ta spremljal pri vsakem koraku, vsak trenutek in v vsakem položaju in pri vsakem posameznem dejanju,« je pripomnil, da je namenoma to tako obširno povedal, »ker — tako je pristavil — mi nikoli ne smemo pozabiti, kako zelo je to sveto delo, kakor tudi je lepo in prikupno, vendar kaže veliko občutljivost in velike težave; tudi ni brez nevarnosti, ker tudi mi nosimo neprecenljive zaklade božanstva v sebi.« (1. marca 1924).

3. Glede na oskrbo socialnih ustanov, posebno delavskih, je treba pomniti: Asistent naj ne prevzame nobene odgovornosti za tehnično ali financijelno izvršitev katerekoli stvari. Biti mora »duhovnik poln ognja in pravilnega presojevanja«; da more oskrbovati »ne le v duhovnih stvareh, ampak tudi v vprašanjih, ki se tičejo morale.« Vzgajati in izobraževati mora podvoditelje »v prireditvenih tednih za razne poklice, izobraževalnih krožkih, sestankih za propagando, duhovnih vajah,« »da tudi poklicno gibanje pronica krščanski duh, ki ga sestavljajo ljubezen, pravičnost in zmernost.« (Pouk sv. kongregacije 5. julija 1929). Za te duhovnike je nujno potrebno temeljito znanje krščanskega družabnega reda.

4. Kadar gre za oskrbo združenih poklicev, je potreba posebnega studija vseh onih vprašanj, ki zadevajo posamezni poklic. Ni vsak duhovnik za vse: treba je primerne izbrati in jih za to delo izobraziti.

5. Kljub vsem težavam, ki niso ne lahke, ne male, najde asistent, kakor pravi sv. Oče, v ljubezni do Jezusa Kristusa do Cerkve, in do duš. In, kakor zopet pravi sv. Oče, spomnil se bo tudi obljube Kristusove apostolom, če bodo imeli vero: »Delali boste še večje čudeže kakor jaz.«

(Dalje prihodnjič.)

J. K.:

OČE NAŠ

Vedno iznova išče človeška duša Boga. Vsa navezana na svet, ga ne more razumeti. Nebo nad njo z milijardami zvezd dokazuje Neskončnega; pomlad v življenjskem veselju ga imenuje Živega in Neumrljivega; soljudje ji ga oznanjajo: Svetega. A kljub vsemu vstaja in pada in tiplje ob robu njegovega oblačila.

Le ena molitev jo sprostí v njenem iskanju: očenaš.

»Naš«, to je vsebina druge velike zapovedi. Ne »moj«, nego vseh nas in vsakega Oče. Ali more biti ta zapoved boljše utemeljena, kakor, če nas Bog uči, da ga nazivljemo »Oče«? »Oče naš« Bogu rečeno, to je celotna vsebina katoliške vere, ki je v svojem bistvu socialna.

Ko Bogu rečemo »Oče«, se odpre pred nami neizmerno bogastvo višine in globine in obenem naše hvaležne ljubezni. »Oče naš«, to je neskončno bogastvo iskrenosti in bratske in sesterske ljubezni, a ne one samo človeške ljubezni, ki sloni na »jaz« in »ti«, ampak one božje ljubezni, kjer je Bog in ti in Bog in jaz, kjer ta »ti« in »jaz« postaneta neskončna . . .

Kdor moli očenaš, čuti, da vse človeštvo moli ž njim.

G. M.:

BOG JE OČE

V stari zavezi Boga še niso klicali z besedo — oče. Judje so imeli Boga za strogega in pravičnega sodnika. Tudi imena Bog niso izgovarjali, ampak so namesto Bog rekli Gospod.

Ko je pa prišel Jezus dopolnit postavo, nas je učil moliti: »Oče naš, kateri si v nebesih.« Od tistih dni kličemo Boga za očeta.

Bog je oče, ker je delivec življenja. Vse, kar je, je poklical Stvarnik v življenje. »Vse je po njem nastalo.« Od njega smo prejeli življenje tudi mi in vse stvari. »V njem živimo, se giblujemo in smo.«

Bog je oče, ker je delivec ljubezni. »Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, ki vanj veruje, ne pogubil, temveč imel večno življenje.« Ni nam dal samo svoj slike, dal nam je najdražje — svojega Sina. Ko je božji Sin zajokal v jaselcah, je že moral tožiti: »Lisice imajo svoje brloge in ptice gnezda, Sin človekov pa nima mesta, kamor bi glavo položil.«

Križ, jaselce in tabernakelj nam govore o božji ljubezni tako živo, da moramo priznati: Tako kot nas je ljubil Bog, nas nihče ne more ljubiti. »Večje ljubezni nima nihče ko tisti, ki da življenje za svoje prijatelje.« O čudovita božja ljubezen!

Za svoje otroke je Bog pripravil prekrasen dom in v njem srečo, ki je oko ni videlo, uho ne slišalo in nobeno človeško srcé občutilo.

Sestre, ali mislite kdaj, da ste tudi ve otroci nebeškega Očeta, delivca življenja in ljubezni?

Ker je mnogo sester zapustilo nebeškega Očeta, je objela smrt njihove duše, ovenel v njih cvet božje ljubezni in božjga otroštva in se zaprl nad njimi nebeški dom.

Morda si se tudi ti, sestra, ločila od nebeškega Očeta in strta od viharjev življenja ploveš v morje večne pogube? Vrni se na Očetovo srce! Tam boš našla spet življenje, tolažbo in mir.

Peleasa:

MLADI OČE

Ti, ki si razumel svoje dolžnosti napram ženi, boš prav gotovo izpolnjeval tudi tiste, ki ti jih nalaga prihod otroka.

Redke so žene, ki niso bolj žene kot matere, ali bolj matere kot žene. Možje, vi ste vse bolj možje nego očetje. Glej, mladi oče, da premagaš tisto podzavestno nerazpoloženje in tolažiš mlado mater s tisoč majhnimi uslugami, tako dragocenimi za njeno ljubezen! Nepričakovano potrpežljivost terja od tebe ves ta preobrat, ki ga je povzročil prihod drobčkanega gosta.

Oče, zaposlen si, utrujaš se! Uporablaj pa vse svoje kreposti, da ohraniš mir in nasmeh za drago porodnico, katere trpljenje je posvetilo vajino ljubezen!

Veselje, toda tudi žrtev je prihod tega malčka. Videl in gledal si, kako so lica tvoje izvoljenke bledela, kako so poteze tvoje žene trpele in bodo še trpele, ko bo svojega miljenčka hranila z lastno srčno krvjo.

Pomnoži, oče, svojo nežnost, da ji s tem odvzameš ves strah pred to bolečino!

Oče, poročil si se mlad in zdravo je to. Izbral si si mlado, pošteno mladenko. To zdaj ljubiš z vso globino in z vso silo svojega srca. Napravi iz nje rodovitno mater, delaj za vzgojo svojih otrok po smrti pa glej, da tem zapustiš svojega življenja dober vzgled! V tem je vsa resnica: vse drugo je zmeta, zločin ali nespamet...

B. N.:

OČETOVO KRALJESTVO

Nad vsako hišo, kjer prebiva družina v ljubezni in medsebojnem spoštovanju, se dvigajo božji angeli ter oznanjajo o veliki božji ljubezni. Saj je tudi ta družina podoba nazareške družinice. Kjer je ljubezen, tam je mir in veselje. Starši in otroci si pomagajo preko težav in bridkosti življenja. V takem domu je kos izgubljenega, a po Kristusu zopet najdenega paradiža.

Oče nosi v taki družini na svojih močnih ramenih največje in najtežje breme; zato pa je tudi družina *njegovo* kraljestvo. Njegov vsestranski vpliv ima tu popoln razmah. Ko zasaja enodušno z materjo v mlade otroške duše sveti strah božji in lepe čednosti, vero in pobožnost se pač nikoli ne ustavi in ničesar ne prestraši. Kakor je v starih izraelskih časih oče zbiral celo družino okoli sedmeroroglastega svečnika, tako zbira tudi zdaj oče, četudi v drugačnem in svetejšem smislu, svojo družino k domačim pobožnostim. Ni ga sram, močnega moža, poklekniti pred sv. razpelo in vzeti v roke rožni venec, da ga z družino izmoli kot jutranjo ali večerno molitev. Glasno je molil s svojo družino na tri svete večere, ko so kadili in blagoslavljali hišo in hram in hlev. Njegov dom je blagoslovljen dom.

Ob njegovi strani dela, skrbi in moli zvesta tovarišica njegovega življenja in dela. Neomajno zaupanje ju družijo; v vseh zadevah sta si edina. Skrb, težave in beda tudi njima ne prizanašajo, a podpira ju božja pomoč in sveta odgovornost za izročene jima duše. Veže pa ju vez ljubezni, ki je vidna postala v njunih otrocih. Kakor dragocen božji dar so jima otroci. Kolikokrat se očetu zasveti zaskrbljeni obraz, ko pride v dom in ga objamejo tople ročice nedolžnega malčka; vsaj za nekaj časa ga zapuste težke misli in skrbi.

Novodobni prenavljalci in preoblikovalci sveta priporočajo različna sredstva, da bi svet ozdravili: več izobrazbe, več veselja, več užitka, pravijo. Resnica pa je: več prave in pristne ljubezni v naše družine! Več medsebojnega razumevanja, več potrpljenja, več zvestobe, več vere!

Potem bodo naši očetje res kralji in naše matere res kraljice, naše družine pa res kraljestva z najsrečnejšimi prebivalci.

O. S.:

POGREBNI ZVONOVI

Dolžnost katoliškega tiska je, da jasno obrazloži katoliško stališče napram padanju rojstev sedanjega časa. *Ni pohujšanje o tem pisati, pohujšanje bi bilo o tem molčati.* Problem padanja rojstev ne briga samo zdravnikov, sociologov, narodnih gospodarjev, državnikov, marveč je to *predvsem* *mravstveno, etiško vprašanje.* Zato je spregovoril o tem vprašanju papež v svoji okrožnici »Casti connubii« od 31. dec. 1930; zato izdajajo o imenovanem vprašanju katoliški škofje posebna pastirska pisma. Krški škof Adam Hefter je zapisal v svojem pastirskem listu »Otrok v nastanku in volja božja« sledeče besede: »Morebiti poreče kdo: Kaj pa to škofa briga?« In odgovarja na to: »Škofje so pri tem zelo prizadeti! Oni so postavljeni za varuhe in branitelje božjih postav na svetu. Če se te postave brez sramu prelamljajo v večno in časno pogubo posameznikov, v časno pogubo vsega ljudstva, potem je njihova sveta dolžnost, spregovoriti glasno za božjo zapoved ter vzbuditi vest posameznim vernikom in vsemu ljudstvu.«

Vprašanje je pereče in silno pomenljivo. Nemški pisatelj Rihard Korherr piše: »Padanje rojstev, ki je iztrebilo Babilonce, Egipčane, Grke, Rimljane, narod Maya, je zdaj tudi pri nas na delu. Žaloigra preteklih kultur se začenja ponavljati v zapadnih deželah. *Posezimo vmes, dokler ne bo prepozno! Pridimo do spoznanja, da je padanje rojstev odločilni problem našega časa.*«

Dr. Bernard Birk je zapisal v uvodniku »Linzer Volksblatt-a«, in je bil uvodnik potem ponatisnjen na posebnih letakih (naslov uvodnika: »Notranja obnova, preden je prepozno«, z dne 14. 6. 1935) sledeče besede: »Padanje rojstev je mogoče samo tam, kjer se ne respektirajo več *dolžnosti zakona in družine*. Kjer pa se ne respektirajo te dolžnosti, *se ne more več govoriti o krščanskem ali celo katoliškem življenju, vsaj ne v polnem obsegu.*«

Mogoče pa med Slovenci vprašanje še ni aktualno? Žalibog, da je. Saj je n. pr. ljubljanska porodna statistika naravnost katastrofalna. L. 1934. je bilo v Ljubljani rojenih samo 611 otrok-domačinov. Komaj 10.18 na tisoč prebivalcev. To je vendar strahotno nizka številka! Umrlo pa je istega leta 632 Ljubljančanov. Torej 21 smrti več nego rojstev! Število smrti je bilo večje nego število rojstev! Ako ne bi bilo dotoka z dežele, bi bila Ljubljana zapisana počasnemu izumiranju! To je vendar obupno žalostno dejstvo! Saj je celo svetovnih vele mest le malo, v katerih bi število smrti presegalo število rojstev. — Število otrok na osnovnih šolah v Ljubljani že štiri leta pada. Od l. 1931. do 1935. je padlo za 483. L. 1935. je padlo napram l. 1934. za 170 učencev in učenk. — Samomor Ljubljane! —

Škof dr. A. Hefter pravi v svojem prej omenjenem pastirskem listu: »*Usoda otrok se ne da ločiti od usode naroda. Pogin otrok je napoved in začetek pogube vsega ljudstva. Onanov greh v starem zakonu, ki se dandanašnji dela tako mnogolično, in greh Heroda detomorilca v moderni obliki — uničujeta družinsko življenje, jemljeta ženi čast ter ji delata sramoto, zastrupljata ves narod in mu jemljeta vsako nado za bodočnost. SPRVA POČASI, POTEM PA VEDNO HITREJE IN HITREJE MU BODO ZVONILI POGREBNI ZVONOVI.*« —

Narodi brez otrok so narodi brez bodočnosti. Bodočnost imajo samo narodi, ki se ne branijo otrok. *Zemlja ima še dovolj prostora in živeža za milijarde ljudi.* Zdaj je na zemlji dve milijardi ljudi. A dognali so, da bi lahko na zemlji živelo še štiri milijarde 200 milijonov ljudi, če bi se zemlja pravilno izrabila. Narodi, ki nočejo imeti otrok, se sami obsodijo na smrt. Preprečevanje rojstev otrok se imenuje *samomor narodov.*

Profesor dr. med. Gruber je zapisal sledeče pomembne besede: »Narod, država, katerih člani nimajo življenjskega poguma, da bi vzeli nase vzgojo otrok, da bi zanjo doprinesli žrtev, da bi zanjo tvegali; katerih državljani število otrok do skrajnosti omejujejo, samo da bi se mogli vdajati lagodnemu lahkoživju, sta *preje ali pozneje zapisana poginu.*«

Katoliška morala strogo obsoja oba greha proti otroku: Onanov greh, to je greh proti spočetju otroka, in Herodov greh v moderni obliki, to je pomor nerojenih. Škof Hefter pravi: »Zabranjevanje zakonskega namena — da se rodijo otroci — je postal splošen greh naše dobe. Prej se je reklo, da so otroci blagoslov, danes pravijo, da so otroci breme, in po tem ravnaajo. *Kdor zakon tako zlorabi, greši, smrtno greši*, naj se zločin godi s tem ali drugim pripomočkom na katerikoli način. S tem se hudo krši naravna in božja zapoved. — Našemu stoletju je bilo pridržano, da k omenjenemu grehu, ki hoče zabraniti, da bi vzkliklo človeško življenje, pridene še *drug grozovit greh: greh zoper rastoče življenje, umor otroka* iz strahu pred otrokom. *Grozovita beseda: otroški umor — a ta greh se ne more in ne sme drugače imenovati.*«

Škofje iz Nemčije so že l. 1913. izdali pastirski list o tej reči, v katerem med drugim pravijo: »*Smrten greh je, če hočejo pomnožitev števila otrok s tem preprečiti, da zlorabijo zakon za golo slo in pri tem vedoma in prostovoljno izjalovijo njegov glavni namen.* To je velik greh, zelo velik greh, s katerimi sredstvi in na katerikoli način se zgodi. Nobena stiska ne more biti tako silna, noben dobiček ali prednost tako velika, nobena poželjivost tako pritiskajoča, da bi s tem mogla biti upravičena *taka kršitev naravnega in božjega navstvenega zakona.*«

In papež Pij XI. pravi v svoji okrožnici »*Casti connubii*«: *Proti božjemu in naravnemu zakonu je vsaka raba zakona, pri kateri se zakonskemu dejanju vzame naravna sposobnost za roditev novega življenja.*

Že sv. Avguštin je zapisal: »Tak (ki obide glavni namen zakona) postopa z ženo ne kot s svojo soprogo, marveč kot s svojo vlačugo. Ne more biti zakona tam, kjer se trudijo, da bi žena ne postala mati.«

V katoliško pisani knjižici »*Kluge Eheleute*«? (založništvo Butzon & Bercker, Kevelaer), ki je bila že v ogromnih množinah razširjena med Nemci, stoji na 10. strani: »*Od leta do leta strahotno narašča število ločitev zakonov, celo v čisto katoliških pokrajinah. Ni zgolj slučajno, da sta dve tretjini ločenih zakonov brez otrok ali da imata samo enega otroka. Niso hoteli otroškega blagoslova. S tem se je razklal zakon.* Strast sama je slab kit. Čim več otrok, tem več obročev poveže očetovo in materino srce, tem bolj zraste njihova požrtvovalnost, tem jačja postane njihova resnična ljubezen.«

In na strani 11 stoji v isti knjižici: »*Od zlorabe zakona do prešestva vodi gladka cesta.*«

Nemški škofje pravijo v omenjenem pastirskem listu: »*Zakonski, ki odrečejo pokorščino božji zapovedi, se sami izključijo od prejema zakramentov; kajti dokler vztrajajo v svojem grehu, ne morejo dobiti odveze.*«

V mnogo nad stotisoč izvodih je izšla knjižica »*Der Ehe Pflicht und Glück — Dolžnost in sreča zakona*« (založba: Josefswerk der Familienfürsorge, Dunaj). Nekdo je rekel, da v tej knjižici ni nobena beseda preveč in nobena premalo. Na strani 26 stoji: »*Skrbi, draginja, bolehnost, trud,*

»zdravniški nasvet«, še veliko manj današnja »moda« ne morejo in ne bodo opravičili *pred sodnim stolom božjim* onih, ki zlorabijo zakon.«

P. Hoffman D. J. piše v knjižici »Die Ehe« (založništvo: Johannesbund, Leutersdorf am Rhein): »V vseh jezikih Evrope in Amerike odmeva resni svarilni klic: Tako ne sme iti dalje! Smo na tem, da dovršimo *najstrašnejšega vseh samomorov, umor belega plemena*, ki smo ga že davno pričeli.« — Knjižica je pisana pregledno, zanimivo in temeljito.

V zelo visoki nakladi (mnogo nad stotisoč izvodov) je izšla v nemščini knjižica: Hardy Schilgen S. J., »Im Dienste des Schöpfers — V službi Stvarnikovi« (založba Jos. Bercker, Kevelaer). Knjižica je malo obširnejša in zelo temeljita in poučna. Na strani 42 oz. 45 stoji: »*Zloraba zakona je v vseh okoliščinah smrten greh. — Cerkev je postavila kazen izobčenja na vse, ki izvršijo zločin umora nerojenega otroka ali ki pri tem tudi samo sodelujejo. Že samo namen, nasvet, odobravanje, vsak poskus, vsaka pomoč je smrten greh, tudi če se namen ne doseže.*« Na strani 41: »Zdravnik dr. Sticker pravi: *Žene niso bolne na otrocih, ki jih imajo, marveč na otrocih, ki jih nimajo.*«

Za sklep navajam še nekatere zdravniške sodbe (po knjižici: Kluge Eheleute? — Modri zakonski?):

Dr. Frank: »Na to žene niso nikdar pomislile in nihče jim ni povedal, da izvirajo njihove sedanje bolečine v križu, njihova trudnost v nogah, nespečnost, omotica, glavobol, bitje srca, vse njihovo nevrastenično stanje od njihovih nosečnost preprečujočih pripomočkov.«

Dr. Sticker: »Vemo, da več kot največja truma otrok stane to, kar oni, ki se bojijo otrok, radi postavijo na njihovo mesto: lahkoživost, zabave, modne norosti, da torej nas zdravnikov ne kličejo kot pomočnike v sili, marveč kot sluge nečimernosti in samoljubja.«

Dr. Imle: »Ne na zadovoljitvi, marveč na obvladovanju spolnega nagona se gradi prava zakonska sreča.«

Dr. Franck: »Kako so to često krasni ljudje na telesu in duhu, otroci, ki dorastejo v krogu mnogih bratov in sester; ne dajo se primerjati z bledimi, medlimi postavami sistema dveh otrok.«

Dr. Sticker: »Mi zdravniki ne moremo priznati, da bi bilo lažje vzgojiti in izobraziti enega ali dva otroka in da bi bili torej ti sebi in človeštvu dragocenejši nego dolga vrsta otrok. Kajti dovolj poznamo napake, kaj šele boleti otrok poedincev.«

Izvrstna knjižica »Modri zakonski?« takole konča svoja izvajanja: »Srčno ti želim, da ne bi pripadal(a) k onim bridko razočaranim, ki bodo morali svojo posvetno modrost objokovati celo večnost. Uvrsti se odločno v krog onih mož in žen, *ki jim je sveta volja božja tudi v zakonskem stanu nad vse.*«

Najkrepkejši so verski nagibi. Koristno je navajati razne naravne nagibe, da se ustavi oz. zabrani padanje rojstev. A kdor ima še kaj vere v sebi, bo največ dal na božji glas, ki s svojim »*Non licet tibi — Ni ti dovoljeno!*« prepoveduje pod smrtnim grehom zlorabo zakona (Onanov greh) in ubija-

nje nerojenih (greh Heroda detomorilca v moderni obliki). Za verne starše je zelo vzvišena misel, da so *v službi Stvarnikovi* in da bodo morali enkrat o tem *dajati odgovor*. Zelo krepek nagib je tudi misel, da je *Kristus dal svoje življenje za odrešenje duš*. Neka verna mati mi je pravila, da ji je ta misel dala moč, da je z veseljem sprejela nase vse žrtve za otroke.

Razume se, da bi tudi države morale voditi *odločen boj proti beli kugi* in da bi morale *na vse načine dajati prednost družinam s številnimi otroki*. Kajti narodi in države, katerih prebivalstvo se uda tej *NAJNEVARNEJŠI VSEH KUG*, so *obsojene na pogin*.

Župnik:

OČETOVA BESEDA

V sosedni župniji je bilo žegnanje. Boječče je stopila v nedeljo zjutraj dvajsetletna hčerka pred svojega očeta in ga prosila, da bi smela iti v sosedno župnijo na cerkveno slavlje. Očetov pogled je premeril Milko od nog do glave. Zazeblo jo je pri srcu. Nič ne bo, si je mislila.

»Pojdi, toda, ko bo zvonilo Ave Marijo, moraš biti doma,« je zapovedal resno oče.

»Bom,« je odgovorila hčerka in odhitela v svojo sobo. Srcé ji je vrisovalo od veselja. Oblekla je praznično obleko in odšla.

Ob tričetrt na deset je že klečala v cerkvi sosedne župnije pred oltarjem svetega Antona in prosila — kakor je bila v tistem kraju navada — za ženina, da bi je rešil trde očetove roke, ki ne vzgaja prav, ker je večkrat trda in neizprosna. Med sveto mašo je molila tudi za mater, ki je počivala že tri leta v grobu, potem pa za očeta in za svoje notranje in zunanje zadeve.

Služba božja je minila. Pred cerkvijo jo je obstopila družba znanih fantov in deklet. Segali so ji veselo v roke. Sosedov Vencelj, ki je mislil nanjo in Milka tudi nanj, pa ji je hvaležno rekel: »Da si le prišla!«

Vsa družba je odšla v gostilno. Zapela je harmonika in mladi pari so se zavrteli. Med petjem in plesom je bežal čas.

Milka, ki se je ta dan ko ptica na veji vrtela in prepevala, ni opazila, da je že sonce zatonilo za gorami.

Tedaj je zapel zvon. Milka prebledi in sede na klop. Pred njo stoji oče. »Domov!« zagrmi po gostilni njegov glas. »Pošteno sem te dobil iz roke božje, pošteno te hočem vrniti Bogu,« je trdo govoril oče. Molče in brez besede sta šla uro daleč oče in hči. Ko prideta domov, dvigne oče svojo roko, hči pa pade na kolena in prosi: »Oče, odpustite!« Očetova roka omahne, obraz se razjasni, Milka pa objokana zbeži v svojo sobo, poklekne pred Marijino podobo in ji obljubi, da ne bo šla nikoli več na žegnanje.

Deset let je že od onega dogodka. Mlada žena hodi vsako nedeljo v družbi peterih otrok na očetov grob. Tam toči solzé in se z molitvijo zahvaljuje očetu, ki je varoval njeno mladost in ji pod skorjo trde besede delil ljubezen in dobroto.

Peleasa:

ATENAJSJA CLÉMENT

častna občanka mesta Friburga in generalna podpredsednica
Društev za varstvo deklet

(Ob obletnici njene smrti.)

(Konec.)

Kot gen. podpredsednica mednarodne Unije Društev za varstvo deklet si je gdč. Clément pridobila nevenljivih zaslug. Stara komaj 26 let, stoji leta 1896. ob zibelki tega društva, ob strani ustanoviteljic in prve predsednice, gospe Luise de Reynold, kot tajnica. Že naslednje leto, 19. avg. 1897., ko postane društvo mednarodno, se njen delokrog razširi. Dasi zaposlena kot učiteljica, slabotnega zdravja kot je, gdč. Clément junaško prenaša, in z neko izredno lahkoto kljubuje vsem zaprekam. Če danes gledamo vse te brošure, lepake, po katerih je društvo znano do skrajnih meja kontinentov, lahko sodimo, kako velikansko delo se je moralo opravljati tedaj, ko je bilo društvo šele v povojih.

Izpod njenega peresa je izšel tudi prvi društveni »Vestnik«, ki nam kaže, kako društvo raste. Njena zamisel je tudi naprsna igla z znakom rožnega venca in z monogramom angeljskega pozdrava, ki naj spominja na vdanost, na kateri naj bi se gradilo vse delovanje.

To notranje življenje, ta dvojna pesem: molitve in dela, druga od druge neločljivi, je značilna poteza gdč. Clément in morda najjasnejši vzgled, ki ga zapušča društvom in njihovim delavcem. Bila je, kakor večkrat ponavljajo, Marta, delavna in vedno uresničenja svojih načrtov iskajoča, bila pa je Marta, v službi Gospodovi. In če ji Ta seje danes zaprek na njeno pot, če jo jutri, ko je njena pomoč nenadomestljiva, ustavi z boleznijo, ona smehljaje in vdano kloni glavo, zakaj v jasnosti svoje vere je spoznala že davno, da smo mi v Gospodovih rokah samo orodje, katerega se On poslužuje po svoji volji, in da ta Nejgova volja, ki se nam očita zdaj na ta, zdaj na oni način, presega vse naše delovanje.

Atenajsja Clément se z izredno marljivostjo udeležuje kongresov, občnih zborov. V tem vidi uspešno sredstvo za društveno izpopolnjevanje, v tem skupnem proučevanju vidi tudi njega razširjanje, in ti stalni stiki z društvenimi člani so ji v veliko veselje. Vemo, kako radi poslušajo njen glas, slaboten sicer, toda iz njega

govori srce, nič manj kot razum, ki oba daje temu varstvo deklet, katerega smatra predvsem kot osvajajoče prijateljstvo. Ta ali oni članek, sad njenega peresa, nam jasno priča, in jasno razkriva njeno materinsko čuteče srce, ko nam v vsej nežnosti in v vsej milini govori o družini, ki ji je idealna gruda, na kateri se otrok igraje uči čednosti.

Spoštovana, kakor zasluži, je gdč. Clément 1912. ob priliki kongresa v Turinu enoglasno izvoljena za generalno podpredsednico, nadomeščajoča gospo Suzano de Monténach, ki prevzame ob isti priliki generalno predsedništvo društev. Kot taka gdč. Clément nadaljuje svoje delo z isto vdanostjo, čudovito požrtvovalnostjo, istim toplim srcem do dne, ko ji bolezen, ki je postala kronična, dovoli le še nekako menjavanje med kratkimi trenutki in dolgimi urami trpljenja. In od tedaj se njeno delovanje na zunaj počasi ustavlja. Manj jo je videti, tembolj pa jo društvo čuti. Božja Previdnost jo odtlej obsipuje s preizkušnjami. Ker pa je gdč. Clément kristjana, hitro doume njihov pomen. Trpljenje jo muči, toda, med dvema krizama, sprejema pri sebi doma seje in članice zveznega odbora. Navodila daje telefonično, najčesče odgovarja iz postelje, vedno pripravljena dati dober svet, biti uslužna, priljudna, sama potrpežljivost.

Sončni žarek gre preko horizonta onega dne, ko je bila pridružena naši generalni predsednici, in obe sta sprejeli spoštovanje Zveze Društev za varstvo deklet ob priliki dvajsetletnice predsedništva oziroma podpredsedništva v društvu, dne 9. julija 1932. Kako ste obe ginjeni tolikih dokazov vdanosti!

Njeno trpljenje pa raste, križ ji postaja vsakdanji kruh. Kako ji je težko, ko se ne more udeležiti tistih dni mednarodnega dela, ki so druge združili v Friburgu 1933. leta! V nedoumljivem naporu pa se odloči, da se bo vsaj pokazala na švicarskem letnem zborovanju, ki je 1934. v Zürichu. Zbere torej svoje ginevajoče moči, da še enkrat vidi in vzame tako rekoč slovo od vseh ljubih obrazov Zveze društev za varstvo deklet in si prikljče v spomin one, ki so že odšli. Tudi za priprave mednarodnega kongresa v Friburgu 1935. se še zanima. Na predvečer svoje smrti še čita njega program.

Društvo za varstvo deklet ji je globoko v srcu in ji ostane do konca. Dne 17. januarja, ko čuti, da se bliža konec, in sredi noči prejme zakramente za umirajoče, pusti poklicati generalno predsed-

nico, gospo Suzano de M o n t e n a c h in ji reče: »Tam gori bom molila za Društvo za varstvo deklet« in nato še pristavi: »Ne bilo bi težko umreti, da bi človek mogel vzeti seboj svoje prijatelje . . . pa saj ne bi hoteli priti!« . . .

Več članov mednarodnega odbora ima bolečo tolažbo, da pri-sostvuje njeni agoniji, ki traja 23 ure in ki je izredno vzpodbudljiva. Vsa izmučena od trpljenja, kateremu umirajoča iztrga še poslednji »f i a t« vdanosti, in ko odzvoni opoldanski Angelus, dne 6. februarja — i z d i h n e.

In temu obličju, pravkar še trpljenje razodevajočemu, smrt vrne nasmeH in veselje. Stegnjena tam na smrtni postelji, na njej škapulir tretjerednice sv. Dominika, ostane nekaj ur v tem položaju redovniškega oropanja. Cvetje in venci, ki se množe, prvi med njimi isti Društva varstvo deklet, govore jasno in glasno, vsak po svoje, vendar vsi isto govoricu spoštovanja in hvaležnosti, vsi, prav vsi do zadnjega venca, ki so ga poslali brezposelni, katerim je oskrbela streho.

In 9. februarja nesejo drago rajno v župno cerkev. Na mrtvaškem odru bel prt in lilije, ki jih je tja položila prijateljska roka. In pri vsakokratnem spevu »In Paradisum« si vsak pač predstavlja angele in mučence, ki obstopijo to krsto, na katero padajo kosmiči snega in tako še bolj poudarjajo značilno belino mrtvaškega prta.

*

Življensko delo gdč. C l é m e n t s tem ni popolnoma označeno. Ni to namen teh vrstic, ki naj bodo samo hvaležen spomin, zakaj predobro vemo, da bi njeno za večje plačilo storjeno delo z ničevo hvalo le zmanjšali. Pač pa naj bi ta njena življenska slika vzpodbujala, k posnemanju silila, najboljše, kar je ta globoko katoliška žena zapustila vsem, in posebno svojim sosestram v Društvu za varstvo deklet, to ni ime, to ni delo, pač pa — v z g l e d.

*

Družina C l é m e n t je ob smrti gdč. Athenaise Clément sprejela izraze sožalja od visokih osebnosti: mnogo škofov, zvezni in kantonski oblastniki, ministri, domači in tuji, zdravniki, znanstveniki, redovniki in redovnice, pa tudi preprosti ljudje, otroci in vsi tisti, ki jih je podpirala.

Navedemo naj samo pismo N. E. Mgr. Mariusa Bessona, škofa ženevskega-lausanskega-friburškega, pismo Elizabete, kraljice belgij-

ske, bivšega in zdajšnjega predsednika Zveznega Sveta švicarskega, belgijskih ministrov, mednarodne generalne predsednice Društev za varstvo deklet, pismo brezposelnih in desetine drugih, ki vsa odkrivajo isto: močno, plemenito, veliko dušo gospodične Athenaise Clément, ki je dne 6. februarja 1935. dogorela v ljubezni do bližnjega.

*

Škofijstvo Lausanne,
Ženeve in Friburga

Friburg, dne 15. februarja 1935.

Dragi gospod doktor!

Kakor veste, mi je v Holandijo, kamor sem se moral podati, došla žalostna vest o hudi preizkušnji, katero Vam Bog pošilja, in ki nas v veliki meri zadeva vse. Takoj sem Vam z brzojavko naznanil, da sem v tej težki uri z vami. Dovolite pa, da Vam zdaj, ko sem se pravkar vrnil, bolj podrobno razodenem hvaležen spomin, ki ga hranim gospodični Clément, Vaši sestri, in prav odkritosrčno sožalje, ki ga delim z Vašo bolestjo.

Gospodična Clément nam bo ostala vsem neprecenljiv vzgled obzirne, velikodušne dobroteljske, pozorne za vsako potrebo, spretne, da vsako priliko uporabi, da bedo odkriva in jo tolaži. Vsikdar smo občudovali njene nove pobude in skrbi, ki jim jo posveča vedno prikrivajoča lastne zasluge in se trudeča, da v naših očeh zmanjša vrednost ali pa, da zaslugo pripisuje drugim.

Vse to, dragi doktor, nam je dragocen vir tolažbe. Moliti hočemo za Vašo dobro sestro v upanju, da bomo kmalu molili, ali bolje, da že molimo z njo, zakaj, preveč je ljubila, preveč trpela, da bi Učenik, ki je z njim delala, mogel odlašati in je ne vzeti Seboj.

Nikakor pa ne pozabljam, dragi doktor, da ta izguba pušča veliko praznoto v Vaši hiši in razumevajoč Vašo bol, Vam obljubljam, da hočem zvesto moliti tudi za Vas.

Izvolite sprejeti, dragi doktor, izraz moje prisrčne vdanosti.

MARIUS BESSON,

škof lausanski, ženevski in friburški.

Brzojav Zveznega Sveta:

S svojo družino globoko sočustvujem z Vašo veliko žalostjo moleč za dušo Vaše sestre, ki je tako globoko uresničila načela krščanske dobroteljske.

MOTTA, Zvez. svet.

Veliki Mojster dvora N. V. kraljice Elizabete.

Bruselj, 11. febr. 1935.

Gospod doktor!

Imel sem žalostno predpravico, da sem N. V. kraljici Elizabeti naznanil smrt gospodične Atenajse Clément, Vaše sestre.

Kljub nedopovedljivi bridkosti naše nad vse ljubljene kraljice, jo je ta vest živo ganila.

Mnogokdaj se je kraljica zanimala, med vojsko, za neumorno in čudovito vdanost gospodične Clément do belgijskih otrok, ki so se zatekli v Švico.

Kraljica pozna vse velike in neprestane težave, katere je gospodična, Vaša sestra, srečavala takrat povsod v svojem delovanju.

Številni so mladi Belgijci, ki ji dolgujejo, če ne življenje, vsaj to, da so ostali duševno prav tako kakor telesno zdravi in to v škodo njenega lastnega zdravlja.

Naloga mi je, gospod doktor, da Vam izrazim iskreno sožalje kraljice Elizabete, ki bo hranila od gospodične Clément in od idealnega vzgleda njene vdanosti, katerega je dajala, neizbrisen spomin.

GROF VILHELM DE GRUNNER.

Generalna predsednica, gospa Suzana de Montenach piše:

Leta 1897. so me prosili, da prevzamem nalogo mednarodne tajnice Društev za varstvo deklet. Skušala sem se oprostiti, zakaj moja najmlajša hčerka je imela komaj dve leti. Reкло pa se mi je, da bo gospodična Clément moja sotrudnica. V teku časa, v več kot 30 letih sem okušala, kaj mi je bilo danega tistega dne. Bogata narava in neko izžarevanje, ki so ga doživeli vsi, ki so se ji približali. Vsi, prav vsi, do moje 6 letne hčerke, ki je, vprašana kaj hoče postati, redno odgovarjala: Jaz hočem biti gospodična Clément.

Gospa de Montenach je imela v njo popolno zaupanje, občudovala njene zamisli in njeno izredno znanje francoskega jezika, bila pa je posebno š esrečna, ker je pri njej našla toliko umevanja za svoje socialne načrte. Bila ji je hvaležna, ker je podpirala in delila njeno estetsko mišljenje, tolikokrat slabo tolmačeno. Dne 23. maja 1925. ob 4. uri popoldne (umrl je ponoči 23. na 24. maja) sem čitala gospodu de Montenach pismo ene najinih hčerk ki, obrazlagujoč slavnosti kanonizacije sv. Petra Kanizija, nama je tudi pisala, da je videla Vas in Vašo sestro na tribuni »Svetnikov«. Še gledam obraz svojega soproga, čigar ginjenost so izdale solze, zakaj kanonizacija sv. Petra Kanizija so bile njegove življenske sanje. Tedaj je imel v mislih vse Friburžane, ki so imeli predpravico biti pri sv. Petru posebno pa Vas, zakaj rekel mi je kakor v prividu: »Ta Atenajsa Clément je strelovod za Friburg in upam, da bom videl tudi njo nekoč prišteto svetnicam.

SUZANA DE MONTENACH.

Neka dama piše:

Sie war die grösste und zugleich stillste und bescheidenste Wohltäterin unserer Stadt, die für sich arm und einfach gelebt, tapfer und heldenmütig gelitten und heiligmässig gestorben ist...

Uns allen wird es heilsam sein, diesem leuchtenden Vorbild nachzustreben.

MNE OE.-F.

Preden končam, naj prevedem še pismo brezposelnih:

Smrt naše velike dobrotnice nas je bridko presenetila. Naj ne gre na njivo miru preden ne izkažemo spoštovanja njej, ki je z nami trpela s toliko obzirnostjo, s tolikim strahom. Naj sprejme naše občudovanje in zahvalo (z vencem)!

Op. ured.: Prinesli smo celotni življenjepis velike žene, četudi je precej obširen, da pokažemo, kaj zmore vztrajno in zvesto delo, četudi — bolje — ker ga opravlja žena, ki se zaveda svojega poslanstva v svetu. Naj bi mnoge, ki ga bodo čitale, vspodbudil k enakemu delu med nami!

V.:

SPOMIN NA OČETA

Kadar slišim besedo »oče«, vstaneš pred menoj ti, ki si zame delal in trpel.

Vidim te, kako se kakor otrok igraš z nami, z nami poješ, jokaš in trpiš.

Vidim te, kako ob večerih utrujen sloniš in misliš, kako bi nam poskrbel kruha.

Vidim te, kako z nami sklepaš žuljave roke k nebeškemu Očetu, da bi nas blagoslavljal in vodil.

Slišim te, kako govoriš. Trda ko kamen je bila tvoja beseda, ko je svarila, a mehka in topla, ko je ljubila, svetovala in tolažila.

Zdaj te ni več. V grobu počivaš, oče. Bog naj ti da za ljubezen in dobre večno plačilo!

R. Klemenčičeva:

TIHO SNEG...

Tiho sneg na okno pada
že ves dan,
sinček mali
je zaspan.

Gledal dolgo je snežinke,
gledal in lovil;
a ta beli snežec
v dlani se stopil.

Kakor sreča,
ki jo človek ulovi,
še preden se zavemo,
nam zbeži.

Beloglavec-Kranjc Draga:

V ZIMSKEM MRAKU

Oko objema bele planjave.
V obzorju poljublja zemljo nebo.
Neslišno tone v ravnine meglene
plesočih snežink nebeško srebro.

Zvonovi izpeli so svojo molitev;
tih mir zajel je bregove, ravni.
Po stezah drobnih, sneženih hodim,
a v mislih nosim pomladne dni.

Saj v mislih mojih si ti z menoj.
Ni tajne med nama ne sten.
V obraz se mi rogajo mrzle snežinke
in bije me piš leden.

STRMA POT

(*Nadaljevanje.*)

II.

Moja draga Melisanda!

V zadnjem pismu namenoma opuščam vsako besedo o pripravi na konfirmacijo in tisti vzgoji, ki je sledila temu velikemu dnevu. Je to poglavje zase, kateremu veljaj to pismo:

Tiste lepe pomladi 1912. sem izpolnila 14 let. Prav po naključju smo imeli ta dan v šoli majniški izlet. S Konstancijo sva se radi udeleževali takih in sličnih prireditev, dasi sva bili edini učenki med 25 dečki. Bili sva jih vajeni, vzrastli sva z njimi, se z njimi igrali, od njih se učili poguma, samopomoči, junaškega prenašanja bolečine. V vednem občevanju z dečki sva si utrjevali voljo, učili se, kako se je včasih treba tudi ukloniti.

10. maja moj 14. rojstni dan!

Kako bi mogel človek spati, če sredi božje narave praznuje svoj 14. rojstni dan! Prvo zarjo hoče občudovati, prvi klic petelina slišati, in drugega, in tretjega, klice vseh petelinov. In ko jamejo na to odgovarjati psi! In vprege, ki zarožljajo, in brane in vozovi po cesti, po potih. In še vse ono, kar poje in drhti v zraku, vse, kar se razcvita, vse, kar ječi in umira, vse, prav vse se oglaša. Dan te pozdravi. Noč je med živimi mejami rodila novega vonja, v rosi se zasvetijo nove vrtnice in nove solze tečejo vzdolž mladega brstja. Tam doli med vejami smrek in jelk se tudi že svita dan. Povsod že dan. Za mene bo ta dan velik! Jaz sama s svojimi 14 pomladmi, sredi te prve, sočnate pomladi!

Teta Frida je že nekaj tednov na Švedskem. Stara mama je povabila Konstancijo, ki je le par mesecev starejša od mene. Na terasi, ki je že bolj v gozdu nego v gradu, so nam danes pognili mizo belo in nanjo položili belega cvetja. Konstancija je z nama že pri zajtrku. Stara mama, danes lepša kot kdaj, je hotela ta dan preživeti sama z menoj in Konstancijo, ki jo ljubi, kot svojega otroka. Še enkrat ima izpolniti tisto sveto dolžnost matere, ki jo je dobila od Boga.

Dvoje cvetov jo obdaja, ona sama pa je že v pozni jeseni. Že so leta nasula na njeno čelo snega, skrbi vanj začrtale svoje sledi. Oči pa so tople, srce, ki se je z leti razmahnilo, je goreče in ljubeče.

»Draga otroka,« prične stara mama, z milim in nežnim glasom, »nalašč sem volila to mlado majniško jutro, da tudi narava s svojo lepoto, s svojim prebujanjem, s svojim mladim življenjem prispeva k svetosti tega trenutka.

Doslej sta umevali to božjo naravo po svoje, po svoji ji govorili, po svoje razumevali njene odgovore. Senca rožnega grma vama ni bila mnogo drugačna kot ista velega gozda. Vajina nežna mladost je vse olepšavala. Živel sta v pravljic svetem kraljestvu in če vama je to kraljestvo hotel kdo odvzeti, sta si ga ustvarjali sami. Zdaj pa se sonce na vajinem nebu dviga višje, senc ni več in videz mora izginiti.

Gotovo sta si, dragi moji, že večkrat stavili vprašanje: Odkod človek, odkod svet? Čemu smrt, zakaj živimo? Ta »odkod« najsvetejše in najbolj upravičeno vprašanje, to kraljevsko vprašanje, ki dviga človeka do nebes visoko nad žival, je vprašanje iskajočega duha na večno Modrost.«

Ta žena, blagoslovljena s številnim materinstvom in katere tople oči so božale 35 vnukov, nama jame v vsej ljubezni odkrivati skrivnosti božjega snovanja tam v njegovi delavnici. Z vsem spoštovanjem nama govori o mladosti in njenem svetem dozorevanju, o čistih študentih, pa tudi o oskrunjenih svetiščih. Nekaj nedopovedljivega je danes v teh mehkih očeh. In tedaj nama izroči vsaki eno, v krasno usnje vezano knjigo z zlato obrezo in zlatim napisom: »Vor heiligen Toren« od Dr. Emanuele Meyer.

»Ta knjiga,« povzame stara mama,« je bila pisana na svetih tleh in napisala jo je žena, ki jo odlikuje vsa veličina požrtvovalnosti, junaštvo tihega trpljenja. Izšla je pred par tedni in poslale so mi jo prijateljske roke prav za vaju. Pisateljica, ki je žena, mati in zdravnica, pozna kot taka vse najgloblje hrepenenje vas, ki doraščate, in mlademu človeku tudi pove, kako zelo razume njegovo iskanje in njegov boj. Vama pa bodi ta knjiga, če jo bosta čitali s srcem in dušo . . . vir luči in moči. In ko bom jaz, danes ali jutri, že počivala tam v majhnemu domu in uživala velik mir, bosta še mislili na mene, ki vama danes želim, da bi bila vajina mladost taka, kot jo želi ta velika prijateljica mladine: *čista, lepa in polna veselja!* . . .«

Odtlej me stara mama vodi večkrat po vrtu ter mi tam ob cveticah, ob lilijah, razlaga snovanje Stvarnikovo. Govori mi o Njegovi zamisli, iz katere sta izšla mož in žena, kot dvoje božjih misli, enako-

vrednih, pa vendar različnih. Oba popolna, mož in žena, pa vendar drug drugemu v dopolnitev. Da je bil ta dvojni človek blagoslovljen, in da je bila v njegovo bistvo položena stvariteljska moč. Dva spola, različna v svoji stvariteljski nalogi!

»Zato je človek čudo božje Modrosti,« mi reče nekoč.

»Mož je poosebljena stvariteljska misel. Žena poleg njega, ali ni razodetje božje lepote, ljubezni, globine? In njeno čelo venča čistost, glava, skrivnostno zastrta, se približuje Bogu, do katerega si je utrla pot. V obeh žive stvariteljske sile, ki se v ženi prečesto očitujejo samo v hrepenenju po otroku.«

Nekoč mi govori o svetosti materinstva. Ta mati, ki je rodila enajst otrok, nato nadaljuje: »Nikdar se nisem pritoževala o svoji usodi. V svojih otrocih sem vzbujala veselje do tistega življenja, ki ga ima danes toliko drugih za neznosnega. Nekatere matere že v naprej obžalujejo in pomilujejo svoje hčerke in jim na ta način pristudijo že vse v naprej. Ne pomislijo pa te matere, da s tem izrečejo svojo lastno obsodbo.«

Stara mati je znala dati materinski ljubezni vso sladkost, vso opojnost, vso privlačnost. Srce se mi je širilo ob misli na tisto požrtvovalnost, kateri se me danes dajemo popolnoma, in ki mi je danes dražja kot življenje in po kateri je ime »mama« v vseh jezikih najsladkejše. Pojem ljubezni, darovanja samega sebe, se je globoko uko-reninil v moji duši.

Razumela pa je ta dobra stara mati tudi to, da bo njena vnukinja živela, in da že živi, čisto v drugih razmerah, nego je živela ona svojo mladost. Tem novim razmeram se je hotela prilagoditi. Skušala mi je dati toliko moralne opore, ki naj bi nadomeščala materielno zaščito. Ta dobra žena je pač vedela, da me bo mogla prepustiti nekoč moji lastni vesti, ki pa naj bo tembolj pripravljena, ker bo moje življenje v vsakem oziru bolj negotovo, in me je treba oborožiti za vsako nepriliko.

Stara mati je tudi vedela, da stremi žena po razvoju lastne osebnosti. Ni mi razlagala, kaj ima feminizem na sebi dobrega (kajti v gotovih ozirih je pravičen in dober) in kaj ima drug feminizem slabega, razdirajočega, zakaj to bi ji bila predolga naloga. Vedela pa je in me hotela prepričati, da je feminizem v svojih temeljih pravičen: Žena kot osebnost je možu enakovredna, toda različna od njega. In ta osebnost ima pravico, da se sama zase razvija. Pa ne samo pravico, dolžnost ji je to.

»Toda materinstvo vendar ni edini poklic žene,« ji rečem nekoč.

»In katoličanka, ki ima redovniški poklic, žena, ki hoče iti po življenja strmem pobočju sama, pogled obrnjen proti kakemu plemenitemu cilju? Ali žena, ki v zakon ni bila klicana?« jo vprašam.

»Globoko se klanjam pred temi plemenitimi bitji,« mi pravi, »ki hoté ali nehoté žrtvujejo doma ustvarjajoče veselje. Toda, so se — li odrekle materinstvu? Najboljši del samega sebe, svoje srce, svoje moči, svoj čas, vse dajejo tistim, ki trpe, ki zmrzujejo, ki so žejni ljubezni in lačni resnice. Ali to ni materinstvo?«

Po sličnem razgovoru mi reče nekoč: »Senta, rada bi ti povedala nekaj o tistih dveh pogledih hčerke, ki sta začetek in konec vse vzgoje: pogled v višave in pogled v globino. Tam gori so tvoji ideali, tam gori je luč, tam gori so viri in moči. V sreči življenja polet v višave, v nesreči življenja vstajenje. Pogled v globino pa vidi življenja potrebo, bedo, trpljenje. Je to pogled pomoči, pogled, ki občuti, pogled, ki sluti . . . Temu pogledu naj pomaga srce, žensko srce, ki v njem nikdar ne usahne ljubezen, široka in globoka kot morje. Vse naše življenje bi bilo le ničevo, da ga ne bi poživiljala ljubezen. V vsaki ženi leži pokopan zaklad, ki čaka, da se bo dvignil. Mnogo plemenite ženske ljubezni pa leži neobdelane in nerodovitne, medtem, ko se tam zunaj bojuje, ječi, krvavi in izkrvaveva svet, ker mu manjka ljubezni.«

»Poznala sem žene,« tako mi nadaljuje stara mati, ki se mi danes zdi kot sama poslanka božja, »ki so imele tako mero ljubezni, da je ta ogrevala cele svetove, dvignila tisoče, vse okrog sebe vzpodbujala, zakaj žena je v svoji čisti ljubezni — v s e m o g o č n a. — In če bi kakega blagoslovljenega dne ta veletok ljubezni prodril čez svoje bregove, bi bil pač močen dovolj, da bi odplaval velik del zemeljske bede in človeškega trpljenja. Zato pa je sebičnost pri ženi posebno veliko zlo in njegove posledice hujše kot kateregasibodi drugega zla.

Draga moja Senta, ali nisi v tem že zaslutila visokega poslanstva žene našega stoletja svoje naloge in naloge tisočerih žena?

Kaj pa naj ti povem še o ljubezni do vsega lepega, do poezije in umetnosti in vse harmonije, o umevanju večno mladih virov, o svetosti tonov? Vse to se ne da vsaditi v žensko dušo, posebno ne v tvojo, ker ima tam že svojo zibel, in kakor toni na liri, tako je vse sveto in visoko v ženski duši. Vse to pa je treba vzbujati in klicati na delo.«

Stara mati zelo gleda tudi na to, da mi privzgoji čut za pravico in odkritosrčnost. Kolikokrat mi ponavlja prelepe besede Shakespea-
reove iz Hamleta: »This above all, to Thine ownself be true! Sam
sebi odkritosrčen biti, ta na obeh spolih prelepa čednost, je na ženi še
vse bolj zaslužna,« mi pravi.

Tako mi minevajo dnevi. Živim s ptičko, ki kot puščica zleti
proti luči. Sonce je tudi pod mojimi perutmi. Tudi jaz nosim bilko
mehke trave v kljunu, z očmi božam gnezdo, živim s čebelo, celo z
mravljo, tečem in delam, jemljem in dajem.

In ko utihne lastavica, tedaj se oglasi čist, lahni glas, nežno se
dviga grlo slavčka. Vsi pevci po vejah mu odgovarjajo kot zvoku
flavte. O, harmonija, solz mi privabiš v oči, ali pa smeha na ustnice!
Ves ta orkester, proti zapadu obrnjen, igra s svojimi peruti. Vsi gla-
sovi se strinjajo! Stojč na strehi ali plazeč po drevesu, skrit v cvetu
rdečkaste akacije ali dehtečega črnega trba, ptiček na najvišjem ma-
cesnu, vsi ptički zahvaljujejo sonce. Ura zahvale je to. In dan se
konča. Njim, ki so delali, se naznanja počitek. Poslušam, kako rož-
ljajo brane, ki jih težki konji vlečejo domov. In glas debele kmetice,
vedno enak ob tej uri, se dobrika govedi, ko jo pelje v hlev. Še par
zakasnelih žvižgov tam v vrbi ob bregu Hudinje, nato pa vse molči
in tišina objame svet. Zvon zazvoni, drugi in še drugi. Netopir za-
čenja svoje nočno potovanje in išče komarjev. Slavec še pojo svojo
ljubezen, nato utihne tudi on. Vse zaspí.

To je nekako zunanji okvir, v katerem sem živela dotlej, ko bi
bila stara mama, ponosna na svoje delo, lahko zapela s pevcem:

Surge aquilo, veni auster,

Perfla hortum meum et fluant aromata illius!

Dvignite se, vetrovi, pridite, vetrički, in dahnite preko vrta, ki sem
ga negovala, in razlijte njegov vonj!

Tvoja

Senta.

Vera:

NA OČETOVEM GROBU

I.

Ko si se od nas poslavljal
bled na smrtni postelji
in nas s srcem blagoslavljal
brez besede, brez moči,

noč nas je tedaj objela,
srca nam zakravela, —
in s teboj najlepši čas
poslovil se je od nas.

II.

Ko zvon zvečer zapoje,
na mrtve me spominja,
na tebe, oče, mislim,
ki zemlja te zagrinja.
Zakaj si, smrt brezsrčna,
očeta umorila,
ljubezen in dobroto
njegovo ugrabila?
Zdaj jokam tu na svetu
sirota brez veselja;
da bi odšla k očetu,
le to je moja želja.

III.

Ko nedeljo zvon naznanja
ali k prazniku pozvanja,
na očeta spomnim se,
ki ga grob zagrnil je.
Pred menoj iz groba vstane,
kaže na Njegove rane,
ki je ljubil in trpel
in na križu krvavel.
K njemu se zaupno sklonim,
glavo na srcé naslonim,
ki na svetu bolj ko vse
zvesto me ljubilo je.

Vera:

SLOVENSKIM OČETOM

I.

Zapojmo, o sestre, slovenskim očetom,
ki cerkvice bele za nas so gradili,
junaško za vero in dom se borili,
po volji najvišji življenje nam dali,
temè nas v mladosti skrbno varovali,
zapojmo hvaležne slovenskim očetom!

Junaštvo in moč njih telesa krasita,
zvestoba, ljubezen jim v srcih žarita;
ponosno zro nanje slovenski domovi,
ravnine in polja in gorski vrhovi,
stebri so katoliške Cerkve in vere, —
me takih očetov, o sestre, smo hčere.

Roké, o slovenska dekleta, sklenimo,
h Gospodu za naše očete molimo,
in src slavospevi naj jim zadonijo,
v domove slovenske k očetom hitijo!
Mladina vam kliče slovenske krvi:
»Očetje slovenski, naj Bog vas živi!«

II.

Oče, čast ti dal je Bog,
da vzgojitelj si otrok
in družine poglavar,
varuh njen in gospodar.

V svojo sveto službo je
Stvarnik sam poklical te,
da življenja luč deliš
in človeški rod množiš.

Vzvišena je tvoja čast,
sveta tvoja je oblast,
luč življenja ali smrt
hrani tvoj skrivnostni vrt.

Oče, Bog naj vodi te,
nezvestobe váruje,
da življenje ljubil bi
in sovražil smrt vse dni!

III.

Oče, tvoje žuljave roké
nam otrokom kruh delé,
vedno misliš ti na nas,
naj bo vroče ali mraz.

Oče, tvoje nam srcé,
lajša zemeljsko gorjé,
z nami joka in trpi,
vriska in se veseli.

Kadar govor tvoj uči,
radost, srečo nam deli;
kadar žuga in svari,
reže v dušo in boli.

OČE IN HČI

(Misli ob knjigi »Margaret More's Tagebuch«.)

Angleški novi svetnik Tomaž More, zgledni družinski oče, veliki državnik in diplomat, ki je dal življenje za svoja načela, je v svoji družini, kakor nam pripoveduje dnevnik njegove hčerke Margarete, kljub mnogemu delu izven doma, gojil najlepšo domačnost in se je sam prav mnogo brigal za vzgojo in pouk svojih številnih otrok. Nas posebno zanima, kako zelo se je trudil za odlično izobrazbo svoje hčere edinke, katero je sam poučeval in ji oskrbel najboljših učiteljev. Dejstvo je, da je ta hči popolnoma obvladala

Tomaž More.

Margareta More.

latinščino in grščino. Lahko se je udeleževala najresnejših pogovorov, ki so se v hiši tega velikega državnika tako pogosto gojili.

V dnevniku Margarete More je zlasti značilen odstavek, ki je podčrtan in ga je najbrž oče govoril svojim otrokom ter je vreden, da si ga zapomnimo: »Svoje otroke poučujem filozofijo, da bodo zmožni živeti v svetu, ne pa nad njim. Marsikdo lahko sanja življenje s Platonom in gre iz življenja, ne da bi bil življenje in svet le za las izboljšal. Naš studij je kaj malo vreden, če nas uči zahtevati popolnost le pri drugih, a prav tiste popolnosti drugi zastoj iščejo na nas.«

Tomaž More je bil svoji hčeri voditelj v vsem, sicer čisto neopaženo, a vendar krepko in vztrajno. Proti svojemu prijatelju Erazmu Rotterdamskemu je nekoč rekel, da mu »je Meg (Margareta) ljubša kot deset sinov«. Zato se je tudi razmerje med njima vedno bolj pristržno sklepalo, čim bolj

so se zbirali oblaki nad očetovo glavo. Iz dnevnika čutimo, kako se nad vso družino zbira težka nevihta, vedno bližje je očetova smrt. Iz vsake vrstice čutimo, kako krepko in naravnost hodi oče svojo ravno pot in kako hodi hčerka njegove ljubezni in zvestobe zvesto in vztrajno ob njem.

Pred svojo poslovitvijo ji govori: »Vem, da trpljenje tega časa ni vredno slave, ki bo na nas razodeta . . . O ne, ni vredno, da je z njo primerjamo. Živel sem. Živel sem v teh, ki sem jih ljubil, delal sem za te, ki sem jih ljubil. Moje delo ni bilo odveč. Ljubiti in delati je polnost življenja in vendar, kako mnogo jih je, ki mislijo, da živijo, pa ne delajo in ne ljubijo. Koliko pa jih je zopet, ki delajo in ljubijo, pa jih nihče ne ljubi; mene pa ste tako zelo ljubili in moje delo ni bilo zastoj. Zdaj je dan, pa pride noč in čas, ko človek gre počivat od svojega dela in svoje ljubezni; a vendar bo še živel in še ljubil tam, kjer pravi Duh, da naj počiva od svojega dela in kamor mu sledijo njegova dela. Saj gre k počitku po Njem in k Njemu, ki je življenje, luč in ljubezen.«

Zadnji trenutki, ki sta jih preživela na tem svetu oče in hči, so popisani v dnevniku tako-le: »Nisem dvignila oči, dokler nismo prišli do mosta na Temsi in tedaj, ko sem boječe pogledala kvišku, sem zagledala obrise grozne, a vendar dragocene relikvije in me je spreletelo neko čudno ganotje, da sem dvignila roke in zaklicala: Oh, oh, glava očetova, ki je tolikokrat slonela na moji rami! Zakaj ne sme več? In kdaj bo zopet? In naenkrat sem videla, kako se dviga bat in kako pada in sem razgrnila svoj predpasnik ter ujela vanj, prevzeta od groze, sočutja in veselja, očetovo glavo, ki jo je isti hip bat odsekal.«

V srečnem življenju sta bila stalno združena; nevarnost in nesreča ju je združila še bolj; smrt očetova pa je povezala ljubeči se duši z vezjo nesmrtnosti.

Velikega pomena je za slovenska dekleta, da premislijo in primerjajo to lepo razmerje med očetom-svetnikom in hčerjo z lastnim razmerjem do očeta in se resno vprašajo, kaj bi napravila v podobnem slučaju vsaka izmed njih in če bi tudi oče volil isto pot, kakor Tomaž More.

Dolenjka:

OB GROBU STARŠEV

Prinesla sem rož, oče, mati!
rdeče so in bele vmes,
ko hočem jih na grob dejati,
se trga v prsih mi srce!
Saj veste, zakaj?!

Ko sem še nebojgleno dete bila,
je luč vašega življenja ugasnila

in jaz ostala sem brezdomka.
Kaj mogli ste zato,
Bog hotel je tako! —
Sedaj tujina daje kruh mi,
otožno v njej je domovanje;
le to mi še tolažbo daje,
da večno tam se združimo!

KO ROŽA CVETE

(Nadaljevanje.)

Pesem zvona se je razlila preko streh. V tišino večera nad polji je vzkipela molitev tisočerih src, prošnja tisočev izmučenih: Zdrava, Marija! . . .

Marija je s sklonjeno glavo utonila v somrak aleje. V zelenju krog nje je valovilo, zvoki zvona so plavali mimo njega in nad njim, do zvezd so rastli. Komaj vidne so drhtele tam gori in trepetale.

Izza zelenja na vzhodu se je užgala srebrna luč. Planila je kakor val preko senožeti, preko loz in mračnih hrastovij se je potopila v mračne obrise gora na zapadu.

V Marijini duši se je zganilo. Ljubila je večere s srebrno lučjo in božajočim dihom mladega vetra, toda nocoj bi ji bilo ljubše, da bi razbesneli vihar lomil življenje dreves. Pokojnost prirode je z bridkim posmehom posegala v njeno bolečino.

»O Bog, zakaj toliko nasprotje! Zakaj ves ta pokoj, ko pa je v meni, da bi si izpraskala srce do smrti!«

S stisnjenimi ustnicami je blodila dalje. Ni gledala, kam jo vodi pot, vedela je le eno: moja usoda je zapečatenata!

»O, kam sem gledala vsa ta leta, da nisem spoznala sebe in svojih čuvstev nasproti Miranu? Kod so blodile moje misli v času, ko sem mu obljubljala zvestobo, dasi ga v resnici nikdar ljubila nisem? — Oče, mati! . . .«

Težka krivda je začela padati na njiju. Ni mogla drugače, kakor, da jih je začela obsojati. Čez hip je mislila drugo:

»In zakaj me je usoda morala prinesiti ravno v ta kraj? — Janko, Janko! —«

Na vprašanje si ni našla odgovora. Še bolj je stisnila ustnice in blodila dalje. Misel je bredla preko misli, ena težja od druge in temnejša. In sama ni vedela, kdaj je zabredla v sanje, sladke in opojne, da se je zdrznila, ko se je prebudila iz njih.

Ah, zakaj ne sme ljubiti tega človeka, zakaj mu ne sme razodeti svojih čuvstev? Naslonila bi trudno glavo na njegove prsi in zrla v one oči, v katerih spi vsa njena sreča. Povedala bi mu vse, prav vse: kako ga ljubi in kako trpi zaradi njega; in še dalje, razodela bi mu največjo željo, ki se je kdaj rodila v njej: da bi postal ves samo njen...

Položila je roko na srce, da bi ublažila silne udarce. Priprla je oči, da ne bi videla prelesti večera, da ne bi videla dvoje mladih ljudi, ki sta žejna ljubezni sedela med cvetjem. Za priprtimi očmi pa je bila misel še težja . . . V nejasno kopreno zavita slika je rastla pred njo. Lice je bilo njegovo in na smehljajoče oči ga je poljubljala neznanka . . .

Marijin korak je trdo zadel ob kamen. Široko je odprla oči; slika, porojena v blodni domišljiji, je vso prevzela.

Z velikimi, sinjimi očmi, ki niso videle ničesar, je hitela dalje mimo ljubiteljev lepih večerov. Nikogar ni videla, niti samotnega človeka, ki je zvesto stopal po njenih stopinjah in omahoval za njeno senco. Bil je Janko. Ta je imel svoje misli in želje, kakor je imel svojo dušo in svoje življenje. Ko bi bila Marija vedela za njegove misli v teh trenutkih, bi bila pljunila predenj in zbežala.

Na koncu drevoreda je za hip obstala. Samo za hip je vrgla oči preko reke na polja, ki so se kopala v srebrni luči.

»Prekrasno,« je dahnila.

»O, da bi smela samo enkrat svobodno stopati z njim po onih tratah! Samo enkrat, potem nikdar več! Z roko v roki bi stopala mimo kipečih življenj, kakor otroka bi sanjala sredi morja rož. — Samo enkrat, samo enkrat!«

Bolno se je posmehnila svoji želji. »O, saj ne bom storila tega,« je vzdihnila kakor da odgovarja nekomu, ki z žugajočo besedo kriči v vsako njeno misel: ne smeš!

»Ne bom! Močna hočem biti, niti za trenutek nočem oskruniti dane besede. — O Bog, in vendar! . . .«

Trdo ji je padla noga na kameniti tlak in za stisnjenimi ustnicami so zoreli najlepši naklepi . . .

Pozno je prišla k večerji. Tri minute za njo je vstopil Janko, hladno in dostojanstveno kakor vedno. Njuna pogleda sta se srečala. Marijo je prevzelo, da ji je omahnila roka na mizo. — Ali bo mogla očuvati svoj sklep pred tem ognjem?

Nemir v njenih očeh je povedal Jankotu dovolj. Bilo mu je jasno, da Marija ni ravnodušna napram njemu. Več ni želel videti. Komaj viden nasmeh zmagovalca mu je skrivil lepe, polne ustnice.

Marija je želela, da bi postala običajna, pa se ji to ni posrečilo. Zavest, da bo padla, čim prevlada srce nad razumom, je bila preveč jasna, da bi jo mogla zatreti brez navora. Kljub vsemu prizadevanju,

da bi odgnala težke misli, je postajala le še bolj razmišljena. Podzavestno je slutila, da bo nekoč drugače in ravno tako je podzavestno izpodbijala to slutnjo, ker drugače ni mogla.

»Da bi prelomila besedo in onesrečila Mirana, ne, tega ne smem!«

Pri večerji je govorila malo. Nemir, ki je vel iz vseh njenih kretenj, so opazili vsi okrog mize. Nihče ni slutil, odkod to, edino Janko je vedel vse in bil vesel.

Poslovila se je takoj. Janko je vstal in ji pomagal obleči plašč. Potem se je oblekel tudi sam. Pol večerje je ostalo na njegovem krožniku; Marija je to dobro videla. Zdrznila se je. Kljubovalno se je ozrla v njegovo smer in njen pogled je prosil: ne zasledujte me! — pa Janko ni hotel razumeti ničesar. Ko je odšla, je utonil za njenimi koraki v temen hodnik. V obednici so se spogledali; uganili so za vzrok Marijinega nemira.

Zunaj je sanjala pomladna noč. Mladost je kipela iz nje in se spajala z mladostjo src v skrivnostno harmonijo.

Janko je dohitel Marijo.

»Dovolite, gospodična?«

Za hip je pomolčala.

»Hvala lepa! Ni potreba, vem sama, kam.« Trdo je govorila.

Janko ni bil pripravljen na tak odgovor. Pa se ni dal oplašiti.

»Gospodična, zakaj tako trdo? Radi prijaznosti bi vas rad pospremil, in pa radi . . . — Pa kaj bi vam pravil! Sedaj je pomlad in pomladni večeri so tako lepi!«

»Prosim torej.« Privolila je, sedaj bi tako bila vsaka beseda zastonj.

Nekje je vriskal slavec v noč. Mladost je bila v tem vrisku, ljubezen in sladki upi.

V Mariji se je utrgalo:

»Nocoj ne bi smelo biti te pesmi! Uniči me, ubije!«

Trdo je zastavila korak, da se je Janko ozrl vanjo in ugibal. Njene tople oči so božale njegove, njegove so iskale njenih in užigale. V srebrni luči se je utrinjalo nešteti isker, a Marija ni videla tega utripanja in drhtenja, ni opazila nenavadnega ognja, ki se je kresal v njegovih očeh. Vedela je le to: da so temne te oči, da žgejo v dušo, kakor opojno sladek strup, ki omamlja. Bliskovito se je iztrgala iz teh misli.

Janko je opazil rahlo, sunkovito kretnjo, a si je ni vedel razložiti. Z mehkim glasom je povzel:

»Čujte, da vam povem, zakaj poje slavec.«

Marija se je na pol obrnila k njemu in mu pogledala v oči, ne da bi se jasno zavedala tega. V tem hipu je Janko poiskal njeno roko in jo mehko stisnil. V deklici je zadrhtelo. Zdrznila se je kot v težkem snu in povabila oči. Za hip je obdržala roko v njegovih, bežen hip je čutila njeno toplino, nato mu jo je z mučno naglico iztrgala in pospešila korak. Ni videla zvezd, niti srebrne luči, ni slišala slavca, vedela je le eno: Ne smem!

Janko se je začudil. Nato je povzel: »Ko bi slavec ne ljubil, bi ne pel. Tako pa ljubi in poje. Ali ne čutite v tej pesmi en sam zvok srca, Marija? Ali se vam ne zdi, da je v njej potopljeno vse vroče hrepeneje, ki ga rodi ljubezen?«

Obrnil se je, da bi v svitu zvezd in meseca mogel uganiti odgovor v njenih očeh. Strmel je v njeno blede lice, globokih oči ni mogel ujeti. Molčala je in v vzdihu, ki ga je z muko ubila v sebi, so se rahlo zganile polne ustnice.

Na ovinku drevoreda jo je skušal ujeti za roko. Ko je opazila njegovo željo, ji je vsa kri planila k srcu. Z mrzlično naglico se mu je umaknila. Janko je stopil pred njo in se ji proseče zazrl v oči. V Mariji je valovalo. Nenadoma se ji je užagala misel: »Saj mi končno ni rekel še ničesar! Morda se samo šali; morda mu je samo do igranja?«

Nenavaden ponos se je dvignil v nji. S ključovalno kretnjo mu je razodela svoje misli. Začudil se je še bolj in odstopil brez besede.

In vendar, te oči, ta usta, kot bi rožo imela mesto njih! ... Ali je res na tem, da mu uide vsa ta lepota? Nemogoče!

Spomnil se je vseh zmag in ni obupal. Mehko je dejal:

»Marija, kaj vam je? Ali sem vam tako zelo nadležen?«

»Zakaj?« je odvrnila skoro brez misli in hitela dalje.

Skozi mlado zelenje je zašumelo. Za rahlo sapico je priveslala drhteče otožna pesem. Nekdo je igral na vijolino. Dekličina duša se je zamaknila v čisto pesem napetih strun: Janko pa je govoril dalje:

»Povejte Marija, če ne ljubite mojega spremstva takoj grem.«

»Pojdi,« je hotela reči, a ji je zastala beseda. V duši ji je divje kriknilo: »Joj Janko, kako zelo te ljubim!«

Zdrznila se je. Stopil je tik k njej, da je lažje objel s pogledom njeno lice in sanjavo mehke oči.

(Dalje prih.)

DEKLETOVA POMLAD

(Nadaljevanje.)

4. MATERINSTVO

Ženski organizem je čudovit ustroj. Popolnoma razvit je zmožen v zakonskem sožitju izoblikovati celico za klico, iz katere nastane potem novo življenje, nov človek. Ta klica, ta nova človeška sadika je pa vendarle navezana, da ga varuje in hrani mati s svojo lastno srčno krvjo, z vsakim dihom, z vso toploto svojega telesa, z vsem svojim bistvom, vsakega škodljivega vpliva zunanjega sveta. Klica je v začetku tako majhna, da je prosto oko ne more opaziti in je potrebno za njen obstoj, da jo materini organizem varuje in ji vse dá, kar je potrebno za njen razvoj in njeno rast.

Oni organi, ki oskrbujejo to posebno sveto službo, se imenujejo spolni organi, lepše in boljše: organi življenja.

In ti so sveti, ljubi Bog jih je s svojim očetovskim blagoslovom blagoslovil, njihov namen je neskončno velik. In ravno zato, ker je naloga teh organov večja in veličastnejša kot kateregakoli drugega uda našega telesa, zato je tudi zloraba, katero grešni človek z njimi stori, neskončno bolj slaba in grda, kakor katerakoli druga. Mi hočemo, da se naša volja popolnoma strne z voljo Stvarnikovo, ohraniti in rabiti svoje telo v čistosti in svetosti. Da boš pa to znala, poslušaj, kaj ti bom povedala!

II.

NEKAJ ZDRAVNIŠKIH NASVETOV

5. ZNANILCI RAZVOJA

V otroški dobi in tako dolgo, dokler telo raste in se razvija, nič ne delujejo pri deklici spolni organi. Njihova moč spi, kot pri rastlinah v zimskih popkih. Toda kakor se začno spomladi sokovi gibati v rastlinah in se razlezejo v najskrajnejše konice vejic, delajo izrastke in cvete za novo rodovitno leto, tako je tudi s telesom deklice v pomladi njenega življenja, ako je razvoj končan. Spolni organi začno delovati, se uveljavljajo in so pripravljeni sprejeti tudi najvzvišenejšo nalogo in delo.

Jajcevodi, dragocene žleze ne porajajo sedaj samo celic, pripravnih za klice, ampak tudi gotove sokove, ki v krvnih obtokih vplivajo na ves organizem (ustroj). Deklica se vidno razvija v ženo. Njena postava postaja lepša, pripravnejša, izgublja otroško robato nerodnost. Nič več ne nori brezskrbno z malimi, postaja samozavestna, da ji to nič več ne pristaja, odteguje se jim in zahteva že nek obzir. Rada premišljuje in sanja, sanjari tudi in si že nekaj domišlja, je preobčutna in hitro užaljena, ako se zdi odraslim njeno vedenje smešno.

Vedno bolj in bolj se zanima za svojo zunanost in se jezi zato nad nečisto (negladko) kožo, ki ji v tem času tolikrat spači njen obrazek. Ti

mozolčki so brezpomembni, dokler so majhni, in samo ako nastane kdaj kak večji, je treba vprašati zdravnika.

Deklica hoče dobro izgledati, pa ne samo sama pred seboj in ogledalom, vzdržati hoče tudi vprašujoče poglede moške mladine. Zelo važna je sedaj plesna ura. Z razgretimi lici prebira romane, vsa je srečna, ako sme v gledališče.

Tedaj pa nastopi prvo mesečno nerazpoloženje. Značilen dogodek v življenju male deklice celo tedaj, ako ga je po materi poučena, pričakovala. Preokret je to v njenem življenju, postala je dekle, to pomeni, da je eden njenih najvažnejših udov, maternica, prevzel svojo delazmožnost in postal s svojim časovnim spreminjanjem zmožen prevzeti človeško klično celico.

(*Dalje prih.*)

Tolminčeva:

ALI PREVEČ ALI PREMALO

Draga Marija!

Ali se še spominjaš, kako si mi lansko leto nekoč tožila, da morda res ne znaš prav deliti miloščine (ta beseda prav za prav ni lepa in midve se je najrajše ogneva, kadar govoriva o tistih vrednotah, ki jih dava bližnjemu). Rekla si, da te včasih res malo zaskrbi, če imajo morda le starši prav, ko te svare pred veliko dobrotljivostjo; očitajo ti, da si preveč lahkoverna in se ti smili premnogi človek, ki podpore ni vreden; prerokujejo ti, da boš še sama nekoč sirota, ker vse sproti razdaš, a da se tebe takrat nihče ne bo usmilil.

Res so sedaj tako težki časi, da črnogledim ljudem ne moremo zameriti, ako s strahom gledajo v bodočnost; redukcije plač, zmanjšanje delavnih dni, odpusti iz služb, slabe cene kmetskih pridelkov: vse to tare uradnika, delavca in kmeta. In če je v naši družini tako, da so dohodki za sproti pičlo odmerjeni, ali ne bo še nam, brezskrbnim otrokom božjim, težko ponavljati: »Ne skrbite, kaj boste jedli in kaj boste pili in s čim se boste oblačili...«

Kako je črnoglednost nalezljiva! Morda pri nas še prav nič hudega ni; le tako, radi tistega stališča, ki ga zavzemamo v družbi, se nam dozdeva, da imamo vse polno potreb, ki jih ne moremo črtati in ki toliko stanejo: različne veselice, katere moramo obiskati radi društev in oseb, ki veselico prirejajo; obleka, ki mora biti takšna ali vsaj slabša ne kakor drugih ljudi, ki so nam po socialni stopnji enaki; in še priboljšek v hrani in pijači, ki ga navadno opravičuje krilatice: saj človek itak nima nič dobrega na tem svetu; in potem so še potrebe, ki jih čutimo po svoji kulturni stopnji: knjige, gledišče, kino in tako dalje. — Vse to res ni neobhoden vsakdanji kruh; pa nam je vendar težko vselej, kadar se moramo omejiti v enem ali drugem oziru. In — tako si mislimo — zakaj pa tudi: dan na

dan se trudimo in težko delamo, da se počeno preživimo in ne delamo dolgov; pa da bi si človek včasih ne privoščil kakšnega veselja!

Če pa sedaj midve premisliva, draga Marija: morda pa v isti ulici ali pa še celo v kleti iste hiše kakor mi, stanuje družina, kateri prav nič ne ostaja za tako »veselje«, ko največkrat še za stanovanje in za kruh in za mleko ni... — Ali nisva te dni dni znova brali pri sv. Pavlu o mističnem telesu Kristusovem in nama je bilo sladko ob zavesti, da smo v Bogu vsi bratje in sestre? — Saj ni nikjer ukazano in nikjer zapovedano (vem, da prav gotovo daš vbogajme tista zaukazana dva odstotka tvojih čistih preostankov), pa vendar, ali se ne zdi tudi tebi tako: če bi se jaz odrekla najmodernejši in zato najdražji kožuhovini pri zimskem plašču, bi najbolj potrebnim lahko kupila barhentasto perilo in obleko, da ne bi prezebali; če bi me samo nekajkrat ne pripravile običajne posladice, bi revni družini za ves mesec lahko kupile kruha; če bi se samo dvakrat premagale, da ne bi šle v kino, bi lahko delavski družini naročile dober mesečnik, ki bi ji bil morda edina duševna hrana... Kako misliš, Marija? Ali ni sv. apostol Pavel pel, da je ljubezen iznajdljiva, da zna žrtvovati?

Rada pa bi, da bi midve ugotovili, da ljubezen zna tudi računati. Kdaj pa so še dovolili domači, da bi ljub obisk odšel lačen od hiše? Ali ste že kdaj računali, koliko stane skodelica kave in čaja, čašica likerja, nekaj keksov, katere ponudite gostu? Ali ne bi prav tako ostalo vsak dan skodelico juhe za revno staro bolnico, katera si takega luksuza sama ne more privoščiti? Nekdaj je bil na kmetih običaj, da je popotni siromak dobil večerjo in zajutrak pri istem gospodarju, kjer je prenočeval. Sedaj pa vedno pogosteje mora siromak zjutraj lačen od hiše. Ali bi naši kmečki domovi res obubožali, če bi po stari navadi siromak še dobival za večerjo sok in v oblicah krompir in zajutrak žgance z zeljem ali pa kašo? — Ali ni tudi pri vas tako, da v omarah leže obleke in perilo, ki ga v sedanji obliki ne nosite, prenarejati se pa ne izplača več? Kaj, če bi žrtvovale eno popoldne, da bi pospravile iz omar nepotrebno navlako in bi en izprehod uredile tako, da bi spotoma pri številni družini oddale tisti zavoj z obleko? Samo nekaj primerov je to; kadar bi ti bilo v enakem ali sličnem slučaju težko storiti dobro, pa vzemi v roko svinčnik in izračunaj, koliko takale dobrodelnost obremeni blagajno. — Verjemi, ne boš se ustrašila računa!

Marija, ali nisi tudi ti kdaj začutila iskrenosti v zahvali, ko je obdarovanec želel tebi: Bog plačaj! Čeprav bi ne vedela za Gospodovo obljubo, da niti kozarec vode ne bo ostal brez plačila, vendar ob taki iskreni hvaležnosti skoraj začutiš, da bo tvoje dobro delo gotovo, morda pa že na tem svetu poplačano (čeprav to ni namen naših dejanj). Če potem ob določenih časih natančneje preštudiraš svoje premoženje in ugotoviš, da bi tvoja denarnica brez posebne škode utrpela tudi kakšen izdatek v gotovini, potem ne preišlujj preveč, pa tudi ne zapisuj in ne hrani v spominu, koliko in komu si darovala. Gospod življenja vestno vodi račune brez tebe, bodi brez skrbi!

*Ali sem sama lahkomišelna in sedaj še tebe lahkomišelnosti učim?
Upam, da po tej poti ne bova zašli in da se lahko mirno zaneseva, da Bog
še bolj skrbi za človeške otroke kot za ptičke in cvetke.*

Pozdravljena!

Francka.

Ž E N A I N D E L O

M. Valant:

POMOČ BREZPOSELNIM V NAŠI DRŽAVI

V naši državi še nimamo izpeljanega zavarovanja zoper brezposelnost v tisti meri kot so ga uvedle po vojni demokratične evropske države (Anglija, Nemčija itd.). Pri nas se nudi brezposelnim le skromna podpora za preživljanje. Namen tega je, naj bi se ne zanašal brezposelni lagodno na podporo, temveč naj bi smatral slednjo le za majhen prispevek pri iskanju novega dela in zaslужka. Naše javne borze dela so tudi imele vse do l. 1928. le namen posredovati delo in jim je odtod tudi uradni naslov. Dajanje podpor, ki so redne, izredne, potne ter nujne, je zanje le vzporednega značaja.

Glede redne podpore je treba vedeti, da se priznava le tistemu brezposelnemu, ki je kot tak prijavljen borzi dela in ki je bil zavarovan določeno dobo pri delavsko-nameščenskem zavarovanju. Podpora je osebna in družinska. Izredno podporo se izplačuje v času splošne brezposelnosti, nujno onim, ki so že izčrpali redne in izredne podpore, potno pa tistim, ki iščejo delo.

S 1. januarjem 1936 je stopil v veljavo nov pravilnik za podpiranje brezposelnih. Pravilnik je poostril pogoje za priznavanje podpor. Za priznanje redne podpore se zahteva v zadnjem letu 8 mesecev ali v zadnjih dveh letih 12 mesecev zavarovanja. Odpravljena je podpora za ženo, podpora za otroke se pa izplačuje le za troje otrok. Povečano je število onih, ki se jim jemlje pravica do podpore (tudi stavkujoči in izprti delavci), sezonski delavci so pa upravičeni do podpore le za brezposelnost, ki pade v čas sezone. Redna podpora, ki se določa po mezdnem razredu, v katerem je bil zavarovan brezposelni najnižje v zadnjih treh mesecih, znaša *na teden* od Din 20.— (1. mezd. razr.) do Din 80.— (12. mezd. razr.) za najdalje 16 tednov. Doslej je znašala ta podpora za vse brezposelne brez razlike *na dan* Din 10.— največ za šest tednov.

Redna podpora se s tem znižuje za večino delavstva, podporna doba pa podaljšuje. Doklada za otroke znaša n. pr. na teden za enega po 1. mezd. razr. Din 25.—, za tri po 12. mezd. razr. pa Din 150.—.

Za žene so važna še posebej ta-le določila: Če je brezposelni pijanec ali sicer nesposoben za samostojno upravljanje imovine, more biti izplačana podpora ženi ali odraslemu otroku ali staršem ali varuhu ali kateri drugi za to določeni osebi. Pri ženah kakor tudi pri delavcih, starih pod 18 let, se lahko spremeni podpora v denarju v podporo v naravi.

Skrb za brezposelne je tudi v naši državi zelo pereča. Leta 1935. je bilo prijavljenih od 1. 12. kot brezposelnih 300.000 oseb, podporo v približnem znesku 11 milijonov dinarjev pa je prejelo 118.000 oseb. Število brezposelnih stalno raste. Vprašanje zase tvorijo poljski delavci ter poleg njih vsi tisti, ki niso zavarovani. Za te nihče nič ne prispeva za slučaj brezposelnosti.

Velika hiba, ki jo opazujemo pri skrbi za brezposelne s strani javnih oblasti je, da ta skrb ni organizirana enotno. Imamo namreč na eni strani zbiranje prispevkov, ki jih plačujejo delodajalci in delojemalci preko OUZD-ov, na drugi strani pa zopet skušajo zbrati posebne fonde banovina (bednostni fond) ter končno še občine (zimsko pomoč). Delo za nabiranje denarja je trojno, nabrane vsote se ne morejo razdeliti povsem pravilno in obenem tudi ni enotne kontrole nad izdanimi podporami.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Odškodnina, če gospodar ne sprejme posla v službo.

Z. A. vprašuje: Ali je gospodar dolžan dati poslu odškodnino, ako ga kljub veljavni pogodbi ne sprejme v službo?

Odgovor: Da, gospodar mora dati v takem primeru odškodnino in sicer mora plačati:

1. po kranjskem in ljubljanskem poselskem redu poslu plačo in hrano za 3 mesece, če je bila sklenjena pogodba za leto dni; če pa je bila dogovorjena krajša službena doba, odškoduje gospodar posla le za plačo in hrano enega meseca. Razen tega izgubi gospodar dano aro, oziroma jo mora vrniti v dvojnem znesku, če je prejel od posla aro;

2. po štajerskem in koroškem poselskem redu plačo za 6 tednov, odškodnino za hra-

no pa le tedaj, če ni mogel dobiti posel v teh 6 tednih primerne službe. Ara ostane poslu.

Za druge slučaje, ko gospodarja ne zadene nobena krivda, n. pr. če zbolí ali če zadene gospodarstvo nezgoda, zaradi česar ne more sprejeti posla v službo, določa:

1. kranjski in ljubljanski poselski red, da izgubi gospodar dano aro, prejeto aro pa vrne v dvojnem znesku in plača poslu, ki se je pogodil za leto dni, plačo za en mesec, če se je pogodil za krajšo dobo pa za 14 dni;

2. štajerski in koroški poselski red: gospodar pusti poslu aro in mu odšteje plačo za 14 dni.

Vrh tega je dolžan gospodar po določenih navedenih poselskih redov o zadržku posla takoj obvestiti, da more iskati drugo službo.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

Zwittau, Metzgasse 24. Mähren. ČSR.

BOŽIČNI POZDRAV MOJI DRAGI SESTRI !

Sestra! Dolgo je od najinega prvega srečanja . . .

Na sveti večer sem se ti hotela približati drugič, toda ni se mi posrečilo.

Zato sem slonela sama ob jaslicah v noči, v kateri se je pred 1935. leti učlovečila božja ljubezen.

Sama, čisto sama na sveti večer. Daleč od tebe, daleč od domovine. Tesno mi je bilo pri srcu, bridko v duši . . . Pa, kot da je v trenutku osvetil temino v moji duši skromen sij bele sveče, ki je stala ob jaslicah. Sladko, toplo mi je bilo v hipu v duši. Čudovita pripravljenost mi je bila lastna, ki pozna le bol in trpljenje drugih. Pozabila sem, da sem v tujini, pozabila sem, da sem sama. Jasno mi je bilo le, da slonim ob jaslicah, ob učlovečeni božji ljubezni in da mora biti sveti večer tudi v moji duši . . .

Pokleknila sem z roko v tvoji: Dete! Vso trpkost in osamelost tujine v tej noči Tebi —

Da bi te sestra tam v domovini sprejela nocoj z vso silo svoje vroče ljubezni v svoje srce —

Da bi sestra čula nocoj ob tebi z Marijo —

Da bi ti sestra podarila nocoj od svojega najboljšega in najdragocejšega —

Da boš, Dete, ostalo Ti v njej in jo razsvetlilo —

Da boš, Dete, živel Ti v njej in delovalo po njej —

Tako sem prosila v sveti noči zate sestra! In ti? Mi moreš pogledati v oči in odločno reči: »Da, sestra, Kristus se je rodil v moji duši tisto noč in kaj torej želim in hočem, kot da živi in raste v meni in po meni zaživi tudi v drugih.«

Zagotavljam te, sestra, da nisi božič le preživela temveč tudi doživela v vsej lepoti in svetosti v duši, v srcu! Zagotavljam te tudi, da si se klicu Katoliške akcije, ki hoče le: »Da Kristus oživi v nas in po nas v današnjem svetu« tudi odzvala.

Zato pa stopi tudi pogumno, sestra, v leto 1936.! Pogumno, zakaj v težki čas ne stopaš sama. Kristus, ki se je rodil v tvoji duši je s teboj. Kristus je s teboj in te ne bo zapustil.

Pozdrav Tvoja

s. Gregorija.

Berlinski kolodvorski misijon nam je poslal prav ob koncu 1935. poročilo o svojem delu še iz leta 1934. Iz tega poročila posnemamo, da je v Berlinu zasedenih vseh 7 kolodvorov, kamor prihajajo vlaki iz daljnih krajev (torej ne lokalni), deloma s kolodvorskimi pomočnicami, deloma pomočniki. Katoliški in evangelski se menjavajo v delu. Največ dela so imeli vsi ti v l. 1934. s potujočo mladino, t. j. z otroki, ki odhajajo sicer pod nadzorstvom v razne kolonije, na počitnice, v kmetijski uk na vzorna posestva, na enoletno prostovoljno službo itd. V drugi vrsti pa so bolni, bolelni, stari, ki potrebujejo dejanske pomo-

či, ker se podajo na pot pod silo razmer, ali ker jih omamijo potovalne olajšave, pa težavam potovanja niso kos. — V celoti so Kolodvorski misijoni v Berlinu v l. 1934. pomagali 83.210 potujočim osebam, med temi 13.334 otrokom. V svojih ali sorodnih zavetiščih in domovih je prenečilo 13.869 oseb, pomagali 15.162 dijakom in dijakinjam, 28.131 kmečkim delavcem in so obdržali v svojih zavetiščih 1.822 otrok, ki jih ni prišel nihče iskat na kolodvor, me dtemi 260 takih, ki so od doma ušli. V 2.274 primerih so ugotovili, kjub vsemu varstvenemu delu javnih in zasebnih ustanov, ogroženo mladino.

ŽENSKI POKLICI

I. GOSPODINJSTVO

(Nadaljevanje.)

Znanje gospodinjstva je potrebno več ali manj vsaki ženi; zato naj bi se skušala vsaka dekle že doma privaditi vseh ženskih opravil v hiši (kuhanje, šivanje, vezenje, pranje, serviranje itd.). Zelo greše tiste matere, ki so v tem oziru preveč popustljive, češ, punčka hodi v šolo, se uči ne vem kakšnih lepih umetnosti in podobno, pa ne more; pa saj ji tega tudi treba ni, bo dovolj bogata.

Nihče ne ve, kaj ga v življenju še vse lahko doleti. Najiminitnejša gospodinja mora poznati ta dela, če hoče, da ji bo hiša v redu in bodo posli dobro vršili svojo dolžnost. In tudi če se dekle nikoli ne omoži in dobi kak drug poklic, ji bo zmeraj prav hodilo, če si bo znala v teh rečeh tudi sama kaj pomagati. Pri nekih poklicih (pri zdravstvu, socialnih poklicih, vzgojiteljstvu) je to celo predpogoj za uspeh. In če bi otrok zaradi učenja res drugače ne mogel sodelovati v hiši, stori to lahko v počitnicah, ko se sicer navadno toliko dragocenega časa brez haska zabije.

Nadaljna možnost, da si dekleta pridobe tovrstno znanje, je obiskovanje gospodinjskih šol in tečajev, kar je treba res le priporočati. Tu je obrat večji in je več moči in možnosti, da se gojenka bolj vsestransko izobrazí. Takih gospodinjskih šol je v državi že nekaj, čeprav še premalo. Pri nas n. pr. v Marijanišču v Ljubljani, dr. Krekova meščanska gospodinjska šola v Zgornji Šiški, »Mladika« v Ljubljani, Celju in Ptuju, »Vesna« v Mariboru, dalje šole šolskih sester v Mariboru, v Repnjah, v Šmihelu, Kranju; potem šoli v Jesenicah in Trbovljah, banovinski na Mali Loki na Dolenjskem in v Št. Jurju ob južni železnici. I. t. d.

Posebne predhodne izobrazbe razen ljudske šole ni treba, a čim več katera zna, tem bolje zanjo. V Marijanišču je tudi seminar za gospodinjske učiteljice — tudi poklic za absolventke učiteljišč, ki bi ga bilo toplo priporočati, saj je delovanje v njem v največjo korist ljudstva in bo nedvomno z ustanavljanjem več takih šol ozir. tečajev po državi (rabi jih prosvetno in poljedelsko ministrstvo) še potreba po njih. Boljše šole za učiteljice gospodinjskih šol so pa še n. pr. v Belgradu, v Zagrebu, v Gospiću pri učiteljišču i. dr. Predpogoj je nižja srednja šola. Z isto predizobrazbo se pride tudi v državno višjo gospodinjsko šolo (za domačice) v Novem Futogu, ki jo je treba posebej omeniti.

Da bi bilo treba delo gospodinj in sploh opravila v hiši bolj ceniti, je jasno; ponekod se že javno smatra to kot poseben poklic, ki ima pravico na del moževega zaslužka (Švedska, Angleška). A na ceni bo pridobil, ko se bodo udomačile kot obvezne tudi zadevne študije na splošnih šolah (meščanskih, srednjih i. dr.), kar naj bi tudi ženstvo samo zahtevalo.

To bo dobro tudi za poklic gospodinjskih pomočnic (Stütze der Hausfrau), upraviteljic, kuharic, hišen in slično, da o služkinjah niti ne govorim, ki jim boljša izobrazba tudi ne bo škodovala.

(Dalje prihodnjič.)

KAKO PRAVILNO JEMO

Mnogotere želodčne bolezni, ki polagoma celotni organizem uničijo, imajo svoj izvor v nepravilnosti pri jedi. Ni to samo odvisno od napačne izbire ali priprave hranil, ampak tudi še prav posebno od zauživanja jedil.

Pred vsem je potrebno, da se opazujemo, katere jedi nam delajo težave pri prebavi. Premasne, presladke, prekisle jedi, preostre začimbe, zlasti v zelo kratkih presledkih, škodujejo želodčnim živcem, motijo izločevanje želodčnih sokov, povzročajo pehanje iz želodca, razne želodčne dražljaje in podobne nepravilike.

Važno pravilo je: jemjo počasi! Zlasti ljudje s pomanjkljivim in tujim zobovjem morajo paziti, da vso hrano dobro zdrobe, pomešajo s slino in v malih količinah požirajo. Da je v to svrhu dovolj pazljivosti pri jedi, je zelo priporočati, da med jedjo ne čitamo, ne govorimo preveč in preveč ne pijemo.

Že otroci imajo navado, da neljube jedi, ki bi jih čimprej radi spravili s krožnika, požirajo nerazgrizene v velikih kosih, ki jih zalivajo z veliko množino vode.

Važna je tudi toplota jedi. Jedi, ki so tako vroče, da si z njimi jezik oparimo, so prav tako nevarne, kakor v poletnem času ledenomrzle, ki se kakor kamen vležejo v želodec.

Mastne, mesne jedi je treba servirati na toplih krožnikih, ker iz shlajenih maščoba izstopi in jo občutimo kakor nekaj kosmatga na površju jedi. Da take jedi težko uživamo in še težje prebavljamo, je umljivo.

Vsaki obed naj bi bil tudi odmor in odpočitek; zato so vsakovrstne neprijetnosti, razburjenja, vesela ali žalostna, sitnosti z otroki i. dr. vselej tudi motnje pri jedi in lahko rečemo tudi pri prebavi.

Kdor pri svojem poklicnem delu sedi ali stoji, stori prav, če pred obedom napravi kratek izprehod, a ne tako, da bi se moral potem k obedu žuriti; miren pričetek obeda je važen. Zato je zelo napačno, ko marsikatera žena pričakuje svojega moža s celo rešto težavnih in razbur-

ljivih dogodkov, ki so se v njegovi odsotnosti zgodili, zlasti pa celo vrsto pritožb čez otroke. To in tako spada v poznejši čas.

Nervozni, slabotni ljudje in duševni delavci naj bi pred kosilom za par minut legli, da se telesno in duševno sprostete.

K pravilni prehrani spada tudi pravilna razdelitev časa za prehrano. V splošnem zdravi ljudje, posebno moški, jedo le trikrat na dan, a takrat obilno. Bolehni ljudje, žene, otroci, ki ne prenesejo mnogo naenkrat, morajo jesti pač večkrat, navadno petkrat na dan v manjših količinah.

Zlasti za šolsko mladino je priporočati materam, da otroke zjutraj pravočasno spravijo pokonci, da imajo dovolj časa za zajtrk. V ta namen naj že prejšnji večer otroci vse pripravijo za šolo, da s pripravljanjem zjutraj ne izgubljajo časa.

K pravilni prehrani in jedi pa spada tudi snažnost. Ni le zahteva lepega vedenja, da prihajamo redno oblečeni, snažno umiti in čedno urejeni k mizi; tudi zahteva higijene je to. Zato naj se otroci že v zgodnji mladosti tega navadijo, da si umivajo roke pred in po jedi. Tudi odrasli bodo ostali pri tej lepi navadi.

Tudi za vse skrbeča gospodinja se za vsako skupno jed z družino vsaj nekoliko uredi in pripravi. Kako lepo je, če družina po skupnem obedu za kratkih pet minut skupaj poseđi, da se v vihravem sedanjem času morebiti prav tistih pet minut na dan vidi, sliši in pogleda iz oči v oči, ko jo poklic, delo in šola trga narezan, da druge skupnosti že več ne pozna...

RECEPTI NAŠIH NAROČNIC

Na naš poziv, naj bi se v Vigredi oglašale gospodinje s svojimi preizkušenimi, doma sestavljenimi ali izboljšanimi recepti za razna jedila, se je takoj za drugo številko oglasilo lepo število naših gospodinj, ki bi rade svojim sestram, naročnicam Vigredi, prispevale iz svojega praktičnega znanja.

E. P., V. p. D.: Okusna postna juha. Na vročo mast za dve žlici na fino zribane čebule; nato en na fino nastrgan koren, pri-mešamo žlico moke, da nastane iz vsega

lahko prežganje. Dodamo zrezan paradižnik ali paradižnikove mezge in prilijemo primerno količino vode, da vse skupaj prevre. Na tej juhi lahko zakuhamo zdrobove žličnike, ali kisle gobice, ali riž.

D. K. — D. piše: Za predpustni in pustni čas bodo Vigrednice prav gotovo rade za svoje družinske člane pripravile *pustne krofe*. Četudi je Vigred že v teku let parokrat prinesla navodilo za pripravljanje krofov, vendar pošiljam tudi jaz še celotno navodilo, kakor ga uporabljam vsa leta, odkar sem prišla iz gospodinjske šole v inozemstvu. Opozarjam, da je priprava krofov sitna in dolgotrajna stvar in že vsak prestopok povzroči, da niso tako lepi ali okusni; zato: potrpljenje! Potrebujemo: $\frac{1}{2}$ kg pogrete prhke pešenične moke (00), 3 dkg kvasu, 10 dkg presnega masla, 4 rumenjake, 4 dkg sladkorja, malo žličice soli, žlico ruma, drobno sesekljane lupinice četrтинke limone, noževico konico zribanega ingverja in nekako četrт litra mlačnega mleka.

Priprava: Kvas zdrobimo in ga z noževico konico sladkorja vred popolnoma raztopimo v osminki litra mlačnega mleka. Nato polagoma domešamo toliko moke, da nastane mehko testo, ki ga dobro potresemo z moko, ga pokrijemo in postavimo na gorko, da vzhaja. Čakati je treba, da visoko vzide in nanj potresena moka razpoka. Med tem časom mešamo zmehčano, presno maslo s sladkorjem, soljo in zribano (sesekljano) limonovo lupinico, ingverjem, z rumenjaki drugim za drugim, z rumom, da se peni. To maso pridenemo k vzhajanemu kvašniku, pridenemo tudi ostalo moko in toliko mlačnega mleka, da nastane ne premehko, ne pretrdo testo, ki ga s kuhalnico toliko časa stepamo, da se loči od posode in kuhavnice in napravlja mehurčke. Testo potem prebrnemo na dobro pomokano in pogreto desko, ga po vrhu narahlo potresemo z moko, pokrijemo s toplo ruto in pustimo, da 10 minut počiva. Po 10 minutah razvaljamo testo za pol prsta debelo, polovico te krpe iz testa zaznamujemo z vbodcem s 6 cm premera, drugo polovico testa pa z istim vbodcem izrežemo v testene kroge; obe polovici pa je treba prej dobro osnažiti od vse moke. Zdaj polagamo na zaznamovane kroge (v

sredo) za lešnik marelične marmelade, pokrijemo vsak krog z izrezanim krogom testa, ki ga pa moramo narobe obrniti tako, da pride tista stran, ki je ležala na deski, zdaj na vrh. Rob dobro stisnemo okoli in okoli s kazalcema, da se testo sprime; potem izrežemo z za 1 cm manjšim vbodcem tako nadevane krofe in polagamo narobe na dobro pomokano ruto, ki je pogrnjena na dobro pogreto desko. Kar je ostalo odrezkov, zgnetemo, morebiti po potrebi navlažimo z nekaj kapljicami toplega mleka in ga porabimo za nove krofe po prejšnjem popisu. Krofe, ki smo jih položili na toplo desko, pokrijemo z ruto, ki smo jo prej dobro pomokale, in vse postavimo na toplo, da vzhajajo.

Ko so prvi krofi, ki smo jih dejale vzhajati, toliko vzhajali, da so še enkrat toliko kot prvotno in se na površju čutijo nekako svileni, so godni za cvrtje. V to pripravimo v široki ponvi ali kozici vsaj za dva prsta masti, ki je pravilno razbeljena takrat, ko mokre vilice, ki jih vanjo vtaknemo, prijetno zacvrči. V mast polagamo vzhajane krofe z lahko roko, da jih ne tlačimo, z zgornjo stranjo navzdol, t. j. narobe. Ko je spodnja stran lepo zlato-rumena, posamezni krof s hitrim sunkom velikih vilic ali lopatice obrnemo in počakamo zlato-rumene barve. Ko so pečeni, jih z lopatico dvignemo iz masti in položimo na mrežico ali pivnik, da se odtečejo.

Pri cvrenju je treba pomniti, da ne vložimo preveč krofov naenkrat v vročo mast, ampak le toliko, da lepo splavajo drug mimo drugega; sicer se jim značilni beli venček pokvari. Dalje je neobhodno potrebno, da so krofi, ko vzhajajo, dobro pokriti, sicer se na površju osuše in se jim pri cvrenju v notranjosti napravijo luknje.

Krofe serviramo gorke ali mrzle, ko smo jih s sladkorjem potresli.

Seveda pa ima vsaka gospodinja celo vrsto svojih lastnih izkušenj pri pripravljanju pustnih krofov, za katere bi morala Vigred, če bi jih hotela vse priobčiti, žrtvovati vsaj polovico svojega mesečnega obsega.

Vigrednicam pri pustnih krofih najlepši uspeh!

Zinka P., Lj. Golaž iz polenovke. Pri nas se te vrste golaž le malokje kuha. Moj brat, ki je bil v mornariški službi v H.,

mi je prinesel ta recept domov, ki ga po lastnih skušnjah vsem Vigrednicam toplo priporočam: $\frac{1}{4}$ kg prekajene slanine je zrezati na drobne kocke in scvreti, v njej zarumeniti veliko, tudi na kocke zrezano čebulo, poprašiti z žlico moke in pustiti, da se duši. Zaliti s $\frac{3}{8}$ l vode, primerno osoliti in pridejati $\frac{3}{4}$ do 1 kg kuhane, od koščic osnažene in na kocke zrezane polenovke. To naj se dobro pokrito duši pol ure; po potrebi dolivati po zajemalki vrele vode. K temu golažu: zmečkan krompir, dušen riž ali makaroni.

Tončka S. — S. J. Palačinke s smetano. Dve celi jajci, 10 dkg fine moke, nekoliko soli, $\frac{1}{8}$ l mrzlega mleka in žlico sladkorja denemo v lonec z rilčkom, žvrkljamo z žvrkljačem, da nastane gladko tekoče testo. Ko je 10 minut v loncu počivalo, še enkrat dobro prežvrkljamo. Iz tega testa napečemo palačink, kolikor jih pride in vsako takoj potresemo s ščepom cimeta in sladkorja in začinimo s par kapljicami limoninega soka. Nato jih zvijemo, razrežemo v za dva prsta široke zvitke, ki jih še vroče naložimo okoli kupa iz $\frac{1}{4}$ l tolčene, a ne oslajane smetane in vse skupaj potresemo s sladkorjem.

Ni vse staro slabo, kakor tudi ni vse novo dobro! Dokazano pa je, da je bil stari način pranja, t. j. poraba luga iz buko-

vega pepela za namakanje, za pranje pa *Zlatorog-ovo milo*, boljši kakor pa sedanje pranje z različnimi pralnimi praški. Lug iz bukovega pepela in *Zlatorog-ovo milo* ne moreta škodovati niti najfinejšemu perilu, ker je prvi naravni produkt, drugi pa izdelek iz najfinejših surovin. Zato zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le *Zlatorog-ovo milo!*

Štajerska gospodinja pošilja recept za kuhanje mila doma: 10—12 l vode, 5 kg loja, 1 kg lužnega kamena, $\frac{1}{4}$ kg kleja (ali kolofonije), $\frac{1}{8}$ l terpentina, 8 obeljenih in razrezanih divjih kostanjev, 1 zavoj ženske hvale, $\frac{1}{4}$ kg milnih korenin (Seifenwurz).

Marsikatera gospodinja si predela recept po svoje. N. pr. mesto čiste vode vzame lug iz pepela bukovih drv, ali zmanjša količino lužnega kamena, ali izpusti klej in kolofonijo.

Kuhati pa je treba v loncu, ki je dvakrat višji od celotne količine, ker zelo vzkipi. Kuhamo pri neprestanem mešanju 3 ure. Vroče milo vlijemo v razne pločevinaste škatle in posode, ki jim na dno položimo kos belega platna. V kose ga razrežemo, ko se še ni čisto strdilo. Če je bil ves material snažen in čist, bo milo lepo svetlo rumeno; dodamo pa tudi lahko proti koncu kuhanja nekoliko rumene barve.

IZ NAŠIH ŽENSKIH KROGOV

Zopet je zapustila naše vrste ena najdelavnejših članic dekliških organizacij, zlasti nekdanje, še zdaj razpuščene Orliške Zveze, *Anica Grintalova*, poročena Zober. Vse od razpusta te dekliške organizacije, kateri je živela in ji posvečala vse svoje proste ure, jo je bolelo srce, dokler ni 4. januarja prenehalo bítí za vedno. Njen pogreb je pričal, da je živel njen svetli

lik še prav tako sveže v srcih njenih sodelavk in prijateljic kot v času največjega dekliško organizacijskega razmaha, ko je Anica kot vaditeljica osrednjega odbora Orliške Zveze hodila od kraja do kraja, zbirala dekleta po orliških krožkih in jim razkazovala globino in čuvstveno plemenitost orliških simbolnih skladb, ki jih je prav pokojna Anica sama s svojimi lepimi gibi in svojo globoko dušo najdovršenejše predvajala. Saj je prav v njej našel svetovno znani plesalec Pino Mlakar umetnico, ki je prva z vso polnostjo umetniškega doživljanja predvajala njegove kompozicije v ritmih narodnih pesmi, »Za materjo« in druge. Po ukinitvi orliške organizacije, v kateri je pustila vsa svoja najlepša mla-

da leta, se je vsa vdana umaknila v varstvo svojega moža, ki mu je bila dobra, iz dna duše vdana žena, skromna in delavna, kot more in mora biti dekle iz naših vrst, ko si izbere moža. Ravno se je pripravila, da gre družno s svojim soprogom na sprehod, pa ji je smrt stisnila bolno srce in omahnila je. Toda, če ni bilo nikogar njenih najdražjih ob njenem zadnjem dihu, je stal ob njej Bog, ki ji je dal večno zavetje. Počivaj mirno v Njem, draga Anica! Nam, svojim prijateljicam in sodelavkam, si zapustila blag spomin in posnemanja vreden zgled!

SPOMINI

Cvetoča pomlad je prišla in že odšla. Neka predpodoba je v njej! Ko opazujem to delo božje narave, jo primerjam in se zamislim v svojo življenjsko odhajajočo pomlad. »Da-li se vrneš še kdaj, ti pomlad moja?« Košati gozdi s šumenjem odgovarjajo: »Nikdar več, nikdar več! Pomlad je odšla za vedno...« Pride vroče poletje. Znoj lije z lica. Udi omahujejo od onemoglosti. Nasproti že prihaja jesen, poslanka dozorelosti... Misli se vračajo nazaj na minulo pomlad... Pokličem si v spomin dni svoje mladostne pomladi in radostni spomini polnijo izmučeno srce. Jesen je doba razmišljanja. Jelka.

P O Ž E N S K E M S V E T U

Moda. Zanimiv je pogled v modni salon. Tak salon je v Brückennallee v Berlinu pri gospe Ani Mariji Heise, 35 krojačic razvija najlepše in najmodernejše blagove, prikrojuje, prirezuje, poskuša, šiva od jutra do večera. Pod njihovimi rokami nastajajo obleke, ki govore o marljivosti in točnosti dela, pa tudi o jasnem in enotnem slogu.

Ta slog ostvarja lastnica in voditeljica tega salona, ki si ga je ustanovila pred 15 leti in ga vodi z največjo spretnostjo. V ta salon prihajajo dame iz najvišjih krogov, ki so posebno izbirčne z ozirom na obleko. Znano je, da se Nemčija osamosvaja glede tujih vplivov mode. Ne le, da je ustanovila modno centralo, ampak tekstilna industrija proizvaja čisto domače blagove. Jesenska in zimska nemška moda ima zlasti v vistra in volstra-blagovih svojsko kvaliteto in barvno harmonijo. Posebno tovrstne relief-tkanine so nekaj posebnega. Razni georgeti kažejo v zadnjem času neke pletene vzorce. Nežni, komaj opazni svileni soj pa se posebno kaže v tanjših tkaninah. Pa tudi debelejšje tkanine so posebno žive v raznih mozaik vzorcih. Posebnost teh nemških blagov je ta, da za okras ne potrebujejo te obleke drugega, kakor, da se garnirajo z narobno stranjo. Tudi okraski čipk, vložkov in drugih gar-

nitur so vse domače delo. Tako skušajo nemške žene ostati nemške tudi v modi.

Hribolaske. Za planine so se žene že od nekdaj zanimale. Že v časih, ko hribolastvo ni bilo tako moderno kakor je danes, je prelezla Marijana Martin popolnoma neznano visoko gorovje Tauris. Angležinje so se za ta šport posebno zanimale. Kot prve žene sta 1862 Lucija Walker in Marija Kathrein dosegli Monte Rosa in zadnja tudi še Matterhorn. Mrs. Winkhorst pa je zlezla celó na Jungfrau.

Od 23. do 25. septembra je bila v Berlinu v Zoo velika razstava nemške mode. Razstavili sta delovna zajednica obrtnikov in rokodelcev in modna unija Nemčije. Razstavljeni so bili vsi izdelki v najrazličnejših tehnikah, ki jih je v teku enega leta izdelala imenovana delavska zajednica po dvigniti in prenesti, kar je za žensko konsojnih včlanjenih obrtniških in rokodelskih zadrugah. Že v februarju preteklega leta je bila mednarodna modna razstava v Londonu, katere se je udeležila tudi Nemčija z imenovanima dvema ustanovama. Namen takih razstav v Nemčiji je, da delajo propagando za tipično nemško modno kulturo. Pravijo, da je sedaj Berlin postal enako modno središče, kakršna so bila prej Pariz, London in Dunaj, in da postane kmalu v modnem svetu merodajna berlinska moda.

Za svetovno razstavo katoliškega tiska v Vatikanu od aprila do oktobra 1936, se pripravljajo tudi jugoslovanski katoličani. Osnovan je jugoslovanski odbor, ki mu za Slovenijo načeluje univ. prof. dr. J. Fabijan. V posebnem paviljošu v Vatikanskih vrtovih bo razstavljeno vse katoliško časopisje Jugoslavije. Vigrednicam lahko sporočamo, da bo tudi Vigred razstavljena na tej razstavi.

Šola za izdelavo paramentov v Bonnu, ki ima v sedanjem času 15 učenk, je poklonila sv. Očetu v njegovi poletni rezidenci Castelgandolfo različna, seveda najlepša dela iz svoje stroke. Sv. Oče se je iskreno zahvalil darovalkam in jih je v posebnem pismu spodbujal, naj ostanejo zveste svojemu lepemu poklicu za olepšavo božje službe.

V *novem ženskem poklicu*, ki ga predstavlja *graverstvo in zlatarstvo*, v neki meri tudi *pasarstvo*, še je posebno odlikovala Elizabeta Tresskow iz Essena, ki je dobila prvo nagrado pri tekmi za izvršitev najlepšega dela. Naloga je bila: izdelava okrasnega križa. Elizabeta Tresskow je izdelala zlat križ v mojstrski granulaciji. Ta tehnika je bila že pred 4000 leti znana starim Trojancem. Silno drobno in zamudno delo se vrši na ta način, da kakor prah drobne zlate kroglice sestavljajo na gladko zlató ozadje v raznih vzorcih. Ta tehnika je bila do zadnjih let popolnoma pozabljena in jo je šele pred nekaj leti neki monavkovski zlatar, essenska zlatarka pa jo je razvijala in jo dovedla, kakor pravijo do prejšnje lepote in natančnosti.

Zanimivo je, da se je prav deklinška šola zavzela zato, da pokaže *rimskega pesnika* znamenitih komedij, *Plautusa*, ki je živel pred 2.100 leti. Katoliški licej St. Gereon v Kölnu je na roditeljskem večeru s svojimi gojenkami pokazal »Menaechmi«. Starši so se čudili nad kristalno čisto preprosto in vendar tako umetno izgovorjavo klasičnega latinskega jezika, ki so ga predstaviteljice tako dobro obvladale.

Poklic učiteljice za vrtnarstvo je eden novejših poklicev, ki ga na Danskem, v Belgiji in Holandiji v veliki meri goje. Tudi Nemčija je na svojem velikem poljedelskem kompleksu Berlin-Dachlen že pred

3 leti otvorila seminar za ta ženski poklic. Tudi pri nas bi bilo dobro, da bi se na naših gospodinjskih šolah s posebnim poudarkom gojilo vrtnarstvo, ki prinaša vztrajni in spretni gospodinjji lepih dohodkov za njen dom. Ta seminar pošilja svoje gojenke po sklepnem izpitu v zameno v Anglijo, ki na vso moč goji to vejo ženskega udejstvovanja. Delo je razdeljeno teoretično in praktično v cvetličnem, zelenjadnem vrtu, v toplem vrtu in končno tudi v sadnem vrtu. Prihodnjič priobčimo pismo, ki ga je pisala tako izmenjana vrtnarska gojenka iz Anglije.

V letnem poročilu o *delovanju pruske obrtne medicine*, čitamo: Ugotovili smo pri nadzorstvu ženskega dela, da so žene izpostavljene premnogokrat velikim nevarnostim v svojem delovnem poklicu. V opekarnah uporabljajo žene za vlaganje in obrezovanje ilovice pri težkih stiskalnicah, pri prenašanju izgotovljenih opek, pri polnitvi in izpraznitvi peči, pri nakladanju in transportiranju opeke. V tovarni čevljev delajo žene pri strojih, ki izdeluje vsak po 1.200 parov čevljev na dan, kar je zaradi hude naglice in delu ob transmisiji za žensko zdravje škodljivo. Posebno naporno žensko delo je prekladanje briketov iz železniških vagonov na brodovje. Pri tem delu mora žena 20 do 40 briketov naenkrat dvigniti in prenesti, kar je za žensko konstitucijo velika nevarnost. Tudi pri navijanju niti v predilnicah so zaposlene žene, ki morajo vretenca zbirati v vreče in jih prenašati v teži 25 do 30 kg na jermenih preko ramen, kar je pretežko delo za ženo. Vsa ta težka opravila so bila od inšpekcijske dela prepovedana. V prvi vrsti so bile noseče žene od tega dela odstranjene, kakor tudi še od dela v delavnicah za vulkanizacijo kavčuka.

Holandija ima na svojih prometnih *avijonih strežnice*, ki so izučene v negi bolnika in govore več tujih jezikov. Francoske oblasti se prav zadnji čas bavijo z mislijo, da bi ustanovile *oddelek letelih sester*. Zlasti z ozirom na kolonije je zračni promet velike važnosti in je oskrba kolonij z izvežbanimi sestrami velikega pomena. Marija Marvingt, znana letalka še iz vojnih časov, izobrazuje te letče sestre.

Večernice 88. zvezek prinašajo III. del knjige o Belih menihih, Zorčevega »Stiškega tlačana«. Je to prava kmetiška povest. Odlikuje jo starinski jezik iz davnine, delujoče osebe so pravi naravni kmečki ljudje. Nehote se zaveš, da hodiš pravzaprav po stiškem polju in po okoliških vaseh, ko čitaš to knjigo. Zelo preprosto, a vendar pristrčno je razmerje v vasi, ki jo veže lepa skupnost na samostan, ki je središče še danes, koliko bolj pa je bilo v tistem času središče kulturnega življenja.

Najvažnejša redna knjiga pa je II. del velikega dela »Anton Martin Slomšek«. Na prvi pogled se zdi, da je zvezek precej manjši, kakor je bil I., vendar je njegova vsebina vse važnejša, kakor pa je bila ona iz I. dela. Kajti prav ta zvezek nam pokaže Slomškov svetniški značaj, njegovo veliko in neutrudno skrb za duše, veliko škofovsko modrost, ki jo navdihuje svetj duh, zlasti pa te objame, ko čitaš ta II. del njegovega življenja ljubka prisrčnost svetega duhovnega pastirja, katere tako zelo pogrešamo v podobnih knjigah. Prava slovenska prisrčnost je to, ki nas prav zaradi tega tako zelo veže na nepozabnega našega Slomška, od katerega želimo le eno še, da bi bil deležen časti oltarja.

Zgodovina slovenskega naroda 13. zvezek obravnava našo zgodovino okoli leta 1848. To leto je bilo tako polno važnih dogodkov našega naroda, da bi morali prav ta del svoje narodne zgodovine na vso moč radi prebirati. Tudi nam je ta zgodovina prav dobra šola za sedanje čase, ki so deloma prav tako razrvani kakor so bili oni okoli 1848.

Vatomika, ki je bil zadnji poglavar Delavarov, je prikupna povest za otroke. Ljubka je, pa tudi vzgojna, vendar ne prisiljeno. Zelo lepe so ilustracije.

Med doplačilnimi knjigami imamo letos kar tri literarne, dve pa poljudno znanstveni.

Sin dveh očetov od nemške pisateljice Helene Haluschke, ki ga je prevedel J. Pucelj, je pravi sodobni in res katoliški roman. Skoro vsa sodobna vprašanja razpravlja pisateljica, in sicer na tak način, da nam pomaga reševati prav taka vprašanja v našem življenju. Ta knjiga je lep dar za kakršnokoli priliko, pa tudi za prosvetne in druge knjižnice.

Pravljice za lahkomišelnje ljudi, ki jih je napisal tako po svoje, kakor le on zna Janez Rožencvet, hočejo klicati k resnobi, razmišljanju in pameti ter se na šaljiv način obregnejo marsikdaj ob smešno našemljenost javnega življenja. Kakor vsaka pravljica imajo tudi te vzgojni namen in jih je prav toplo priporočati.

Mlada njiva M. Kunčičeva, je prav prijetno darilo za otroke. Vsebuje pa še celo vrsto deklamacij pri raznih proslavah, za materinske dneve, božičnice in podobno. Vsem našim društvom bo prav dobro dobrodošla.

Naš gozd je namenjen malim posestnikom in dokazuje, kako zahteva gozd prave pažnje, pa tudi daje navodila, kako je treba z gozdom gospodariti, da nam prinaša koristi.

Naši zobje je prva tovrstna knjiga pri nas, ki je strokovno, a vendar zelo preprosto spisana, da jo vsakdo lahko razume. Kdor bo to knjigo prebiral, se bo obvaroval marsikatero zobne bolesi, našel pa bo tudi natančna navodila, kako naj zobovje neguje tudi v boleznih in bo zaradi tega tudi bolje razumel navodila zobozdravnika.

Mohorjeva družba je tudi z izdajo letošnjih knjig dokazala, da je še vedno zvesta svojim pravilom: vzgajati slovensko ljudstvo v smislu katoliških načel, skrbeti za umsko in srčno izobrazbo. Slovensko katoliško ženstvo bo storilo vse, kar je v njegovi moči, da bo Mohorjeva knjiga prišla v vsako slovensko hišo. Apostolat dobrega tiska je najvažnejši apostolat v sedanji dobi.

Iz uredništva in uprave. Zaradi obilnega gradiva, ki so ga poslali marljivi sotrudniki in sotrudnice za številko, ki je posvečena slovenskemu očetu, je moralo precej gradiva ostati za prihodnjo številko, tako zlasti tudi »Lepo vedenje«, članek »Poselska zveza« in lepa vrsta poročil iz ženskih krogov. Naj tako sotrudniki in sotrudnice, kakor čitatelji in čitateljice, blagohotno oprostite.

Kdor ne misli ostati naročnik, naj izvoli vrniti 1. in 2. številko letošnjega letnika, da moremo z njo postreči številnim naročnikom in naročnicam, ki so se nanovo prijavili. Na ovoj se napiše »Nazaj. Se ne sprejme«, na kar pošta brez posebne poštnine vrne upravi v Ljubljano.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možno-
stih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši
domači slovenski zavarovalnici.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo
nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. ZVEZEK:

PASTORKA. Drama v petih de-
janjih.

SESTRI. Božična slika v enem
dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA! Vese-
loigra v enem dejanju. Ce-
na Din 12.—.

III. ZVEZEK je posvečen materin-
skemu dnevu in vsebuje 19 dekla-
macij za materinski dan in kratke
prizorčke:

**POTRPETI JE TREBA Z
OTROKI**

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. ZVEZEK: vsebuje 5 daljših in
krajših iger, namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dej.

ANGELA. Božična igra v petih
slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor
za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA.
Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra
v štirih slikah. Cena Din 16.

V. ZVEZEK:

SV. ELIZABETA. Igra v petih
dejanjih. Cena Din 7.—.

VI. ZVEZEK vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE.
Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična
igra v dveh dejanjih. Din 7.

ZALOŽBA VIGREDI

LJUBLJANA, Masarykova 12.

**VIGRED 1929, 1930, 1931, 1932,
1933 — à Din 25.**

**MATI VZGOJITELJICA. —
Din 16.**

**MED POMLADJO IN POLET-
JEM. — Din 10.**

**HENOH ARDEN. —
Din 8.**